

STENOGRAFSKE BELEŠKE

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

GODINA 2

BEOGRAD 1933 GODINE

KNJIGA 7

LVI REDOVNI SASTANAK

NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

ODRŽAN 17 OKTOBRA 1933 GODINE U BEOGRADU

PRETSEDAVAO

Pretsednik

Dr. KOSTA KUMANUDI

Sekretar

ANTE KOVAČ

Prisutni g.g. Ministri: Predsednik Ministarskog saveta dr. Milan Srškić, Ministar bez portfelja dr. Albert Kramer, Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja Ivan Pucelj, Ministar bez portfelja dr. Hamdija Kafamelmedović, Ministar trgovine i industrije dr. Ilija Šumenković, Ministar bez portfelja dr. Budislav Grgur Andelinović, Ministar šuma i rudnika Pavao Matica, Ministar građevina dr. Stjepan Srkulj, Ministar unutrašnjih poslova Živojin Lazić i Ministar fizičkog vaspitanja naroda dr. Lavoslav Hanžek.

POČETAK U 10.30 ČASOVA.

SADRŽAJ:

Pre dnevnog reda: 1 — Čitanje i usvajanje zapisnika LV redovnog sastanka;

2 — Komemorativni govor Predsednika Narodne skupštine povodom smrti narodnih poslanika Mirka Najdorfera i Joviše Kandića;

3 — Pismo Predsednika Narodne skupštine Grčke Republike i odgovor Predsednika Narodne skupštine povodom sastanka Balkanske konferencije;

4 — Saopštenje izveštaja Senata o usvajanju zakonskih predloga: o dopuni Zakona o verskoj nastavi u osnovnim, građanskim, srednjim i učiteljskim školama u Kraljevini Jugoslaviji; o izmenama i dopunama zakona koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini; o Društvu crvenog krsta; o međunarodnoj konvenciji o teretnim linijama; o konvenciji za stvaranje Međunarodnog društva za poljoprivredni i hipotekarni kredit; o međunarodnoj konvenciji za uredenje lova na kitove; o međunarodnoj konvenciji za izjednačenje podnošenja rezultata analize materija namenjenih ljudskoj i stočnoj hrani; o trgovinskom aranžmanu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Mađarske; o sporazumu o stažijerima između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske; o dopunskom aktu uz međunarodnu konvenciju o prevozu robe železnicom; o sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske o preferencijalnom postupanju sa jugoslovenskom pšenicom; o uredenju trgovinskog prometa sa Italijom;

o ugovoru o radu i pomoći između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske; o dopunskoj konvenciji o regulisanju trgovačkih potraživanja sa Belgijsko-Luksemburškom privrednom unijom; o međunarodnom sporazumu o brodovima sve-tionionicima koji se nalaze van određenog mesta;

5 — Saopštenje o potvrđenim zakonima; o vazduhoplovnoj konvenciji između Kraljevine Jugoslavije i Republike Austrije; o konvencijama i sporazumima između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Rumunije; o izmenama i dopunama zakona koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini; o Društvu crvenog krsta; o verskoj nastavi u narodnim, građanskim, srednjim i učiteljskim školama u Kraljevini Jugoslaviji;

6 — Saopštenje o podnošenju zakonskih predloga: o dopuni aranžmanu od 7. novembra 1931. godine zaključenom i potpisanom u Parizu 10. juna 1933. godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske od strane Ministara trgovine i inostranih poslova; o dopuni konvencije od 14. februara 1930. godine o likvidaciji dvovlasnih imanja između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Bugarske od strane Ministara pravde, šuma i rudnika, finansija, inostranih poslova, unutrašnjih poslova i poljoprivrede; o trgovinskom sporazumu, zaključenom u Beogradu od 29. jula 1933. god. između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke od strane Ministara trgovine i inostranih poslova; o naknadnom sporazumu uz trgovinski ugovor od 9. marta, 1932. god. zaključenom i potpisanom u Beču, 9. avgusta 1933. godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Austrije od

strane Ministara trgovine i inostranih poslova; o opštoj konvenciji za sistematizaciju imovinskih interesa bivše pokrajine Istre i bivše trgovačke obrtne komore sa sporazumima A, B, C i D zaključenim i potpisanim u Puli, 12 decembra 1930 godine između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije od strane Ministara finansija i inostranih poslova; o privrednom trgovinskom i kompenzacionom sporazumu, zaključenom i potpisanim 20 jula 1933 godine u Atini između Kraljevine Jugoslavije i Republike Grčke od strane Ministara trgovine i inostranih poslova, — i usvajanje njihove hitnosti; i o konvenciji o definiciji napada, sa prilogom uz član III iste konvencije, zaključenoj i potpisanoj u Londonu 4 jula 1933 godine;

7 — Saopštenje o podnošenju na saglasnost rešenja Ministarskog saveta: o promeni T.Br. 233 uvozne tarife i rešenja, doneta u vremenu od 20 juna 1925 godine do 31 marta 1933 godine, o izmenama i dopunama predloga Zakona o opštoj carinskoj tarifi sa uvoznom i izvoznom tarifom;

8 — Saopštenje interpelacija narodnih poslanika: Svetislava Hodere na Ministra unutrašnjih poslova o radu sreskog načelnika u Bosanskom Novom; Svetislava Hodere na Ministra unutrašnjih poslova o radu sreskog načelnika u Dvoru; Ferda Sege na Ministra trgovine i industrije o nejednakim kamatama kod Državne hipotekarne banke; Ferda Sege na Predsednika Ministarskog saveta o sazivanju Privrednog veća; Ferda Sege na Predsednika Ministarskog saveta o privrednoj krizi; Milana A. Božića na Ministra pravde o ukidanju svešteničkih udruženja; Milana A. Božića na Ministra šuma i rudnika o prestanku rada preduzeća »Celuloze« u Drvaru; Milana A. Božića na Ministra šuma i rudnika o izboru novih članova Upravnog i Nadzornog odbora preduzeća Dobrljin — Drvar A. D.; dr. Milana Metikoša na Ministra finansija o zloupotrebama Zagrebačke pivovare i Tvornice slada d. d.; Stanka Trkulje na Ministra saobraćaja o rdavim saobraćajnim vezama na vicinalnoj pruzi Caprag—Karlovac; dr. Milana Metikoša na Ministra pravde o zaštiti zemljoradnika od ovršnih i parničnih troškova; dr. Nikole Kešeljevića na Ministra finansija o egzekutivnoj naplati poreza; dr. Nikole Kešeljevića na Ministra unutrašnjih poslova o aferama u Beogradskoj opštini; dr. Milana Metikoša na Ministra trgovine i industrije o radu kartela na štetu naše narodne privrede; Milana A. Božića na Ministra šuma i rudnika o radu šumskog preduzeća »Krivaja«; Miloša P. Dragovića na Ministra finansija o zaduženju porezom vlasnika zemljišta ekspropisanog za potrebe Državne železnice na pruzi Požarevac—Kučevo; Miloša P. Dragovića na Ministra saobraćaja o isplati zemljišta ekspropisanog za železničku prugu Požarevac—Kučevo; Josipa Stazića na Ministra prosvete o imenovanju aktivnog učitelja Josipa Matadića za gradonačelnika grada Petrinje; dr. Milana Metikoša na Ministra trgovine i industrije o radu domaćih kartela na upropašćavanju narodne privrede; dr. Milana Metikoša na Ministra finansija o postupku kartela za prodaju petroleja, soli i šibica; dr. Milana Metikoša na Ministra pravde o neizvršenju stečajnog i krivičnog postupka nad Beogradskom komisijom bankom; Josipa Stazića na Ministra trgovine i industrije o nepodnošljivim taksama kod Obrtničkih sudova u Savaškoj banovini; dr. Ante Kuntarića na Predsednika Ministarskog saveta o podizanju ribarstva na Gornjem Jadranu; Svetislava Hodere na Ministra unutrašnjih poslova o postupku načelnika sreza Ivanec; dr. Stjepana Bačića, na Ministra unutrašnjih poslova o radu načelnika sreza Donjostubičkog; Hasana Toromanovića na Ministra unutrašnjih poslova o ubistvu Muse i Omera Zenkovića iz sela Krivaje, sreza Cazinskog; Hasana Toromanovića na Ministra finansija o postupku poreskih organa sreza Cazinskog prilikom ubiranja poreza; Hasana Toromanovića na Ministra građevina o izvršenju opravke puteva narodnom snagom; dr. Ivana Lončarevića na Ministra unutrašnjih poslova o radu Gradskog zastupstva u Belovaru; Miloša P. Drago-

vića na Ministra unutrašnjih poslova o postupku žandarmerijskog podnarednika Osmana Čengića na službi pri žandarmerijskoj stanici u Šetonju, srez Mlavski; dr. Nikole Nikića na Ministra unutrašnjih poslova o postupku žandarmerijskih organa u Slavonskom Brodu; i dr. Ivana Lončarevića na Ministra unutrašnjih poslova o naredbi Banske uprave u Zagrebu za izbore od 8 oktobra 1933 godine u opštinama Savske banovine;

9 — Saopštenje izveštaja Ministara: unutrašnjih poslova, saobraćaja i poljoprivrede o odgovorima na poslaničke interpelacije;

10 — Saopštenje zahteva Ministra pravde za izdavanje sudu narodnih poslanika;

11 — Osuđiva narodnih poslanika;

12 — Molbe i žalbe;

13 — Razna akta;

14 — Usvajanje izveštaja Verifikacionog odbora, po kojima za narodne poslanika dolaze: na mesto poč. Joviše Kandića njegov zamenik Branislav Gavrilović, zemljoradnik iz Babajci i na mesto poč. Mirka Najdorfera njegov zamenik dr. Juraj Centić, župnik iz Konjščine.

Govornici: Ministar trgovine i industrije dr. Ilija Šumenković, Predsednik Narodne skupštine dr. Kosta Kumanudi, dr. Ivan Lončarević i Ministar unutrašnjih poslova Živojin Lazić.

Dnevni red: Utvrđivanje dnevnog reda.

Predsednik dr. Kosta Kumanudi: Otvaram LVI redovni sastanak Narodne skupštine. Izvolite čuti zapisnik prethodne sednice.

Sekretar Ante Kovač pročita zapisnik LV redovnog sastanka.

Predsednik dr. Kosta Kumanudi: Ima li kakva primedba na zapisnik? (Nema) Primedaba nema, zapisnik je primljen.

Gospodo narodni poslanici, dva narodna poslanika ovoga leta završise tragično svoje živote. Mirko Najdorfer ubijen je mučki u sred dana, na domaku svoga doma; Joviša Kandić poginuo je, nesrećno ispašši noću iz brzog voza.

Pokojni Najdorfer bio je značajni politički čovek. Od samog početka on je koračao u prvim redovima hrvatskog seljačkog pokreta i istakao se brzo kao umešan agitator i propagator, pa Stjepanu Radiću revnosno poslužio kao jedan od glavnih pomoćnika i savetodavaca pri organizovanju stranke.

Blizak seljaku, on je neposredno delao u seljačkoj sredini i poznao dobro i iskusno narodni život i narodne potrebe. Ceo svoj vek Najdorfer je posvetio poljskoj privredi, popravljanju i unapređenju prilika pod kojima u našoj zemlji radi i napreže se seoski svet, i sam radeći i deleći njegovu sudbinu. Kad je stupio u aktivnu politiku on nije prestajao da tu brigu vodi i tu je gledao svoj glavni posao, pa je i kao narodni poslanik i Ministar uvek više svega imao pred očima zaštitu prava i odbranu interesa tih narodnih slojeva iz kojih je ponikao, s kojima se tako nerazdvojno do te mere srodio, da je i sam imao navike, pogleda, način života i govora jednog seljaka iz svoga kraja.

Nacionalan uvek po osećanju i po duši, a navek pripreman da se stavi u službu svakom poduhvatu od koga bi za narod bilo koristi i napretka, uz to nepokolebljivo za ovu, našu državu, Mirko Najdorfer kroz svoju dugu i tešku političku borbu došao je do uverenja da samo jedna jedinstvena Jugoslavija s jednim jedinstvenim narodom našem plemenu može očuvati nezavisnost i slobodu. Čim je Najdorferu po-

stalo jasno i nepobitno da je državno i narodno jedinstvo jedini bedem koji štiti i brani posle toliko vekova narodnom krvlju stečenu nacionalnu tekovinu, on je tu politiku iskreno, odano i nepromenljivo prihvatio. S tim je uverenjem ostao do kraja svog života i pao pod udarcima mučkog ubice ne izneverivši ovaj ideal. (Uzvići: Slava mu!)

Joviša Kandić nije u toj meri politički radio kao Mirko Najdorfer, ali je bio narodni čovek njegove vrste, prostosrdačan i prirodan. Bio je pun ljubavi i požrtvovanja, osećao tuđu bedu, deleći je pa i podnoseći je i sam. Pokojni Kandić nije mogao imati neprijatelje. Iz njegove vedre i otvorene fizionomije izbijala je dobroćudnost i neizveštačenost i svaki je osećao da pred sobom ima čoveka koji svoje daje za drugoga i zlopiti se da pomogne onim malim ljudima koji su u Valjevskoj Kolubari imali nevolje kao i on.

Oba pokojnika ostavili su ovaj svet u punoj snazi, u najlepšem zdravlju, kad to ni sami niti iko ko ih je poznavao nije mogao slutiti. Njihova tako nemilosrdna smrt duboko je uzbudila sve one koji su s njima radili i cenili njihove karakterne osobine a naročito nas njihove drugove u Narodnoj skupštini.

Laka im bila njihova rodna zemlja.

(Svi narodni poslanici saslušali su stojeći govor Gospodina predsednika i propratili uzvicima: Slava im!)

Izvolite, gospodo narodni poslanici, saslušati jedno pismo predsednika grčke Narodne skupštine upućeno jugoslovenskoj Narodnoj skupštini.

Sekretar Ante Kovač (čita):

KABINET
PRETSEDNIKA NARODNE SKUPŠTINE
REPUBLIKE GRČKE

1 septembra 1933 god.

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

Narodna skupština Republike Grčke, pošto je na svojoj jučerašnjoj sednici ispitala dosadašnje rezultate rada Balkanskih konferencija, koje su u mnogome doprinele boljem upoznavanju balkanskih naroda i njihovom sporazumu i saradnji, stavila mi je u dužnost da, povodom prestojećeg sastanka IV Balkanske konferencije, predstavnicima plemenitog jugoslovenskog naroda uputim bratske pozdrave, a sem toga i da apelujem na njihova probalkanska osećanja, o kojima su oni dali dokaza u više mahova kao i na njihov interes za bratsko zблиženje našeg naroda, kako bi Narodna skupština Kraljevine Jugoslavije ukazala najblagonakloniju podršku Balkanskoj konferenciji u smislu želja izraženih od strane te Konferencije, uzimajući šireg i aktivnog učešća u radu Konferencije.

Na Balkanskim konferencijama još jednom je konstatovano u kolikoj meri postoji srodnost između naših dvaju naroda i u kolikoj meri nam je lako doći do sporazuma i do neposrednog rešavanja nesuglasica, koje mogu da se pojave između nas, te kako je lako organizovati jednu sistematsku saradnju u cilju konsolidovanja mira i podizanja stepena civilizacije i napretka naših naroda, toliko napaćenih ratovima i unutrašnjim trzavicama, koje su u prošlosti bile uzrok mnogih zajedničkih nedaća.

Ja sam siguran da Vi priznajete značajnu ulogu koju parlamenti mogu igrati u bratskom zблиženju naših naroda. S druge strane, oslanjajući se na Vašu odanost ideji mira i balkanskog sporazuma, ja sam uveren da ćete Vi upotrebiti Vaš lični uticaj kako bi onaj apel Narodne skupštine Republike Grčke naišao na željeni prijem u Jugoslaviji. (Burno odobravanje).

Š. Vozikis, s. r.

Pretsednik Skupštine Republike
Grčke

Gospodinu

G-nu Dr. Kosti Kumanudiju

Pretsedniku Narodne skupštine Kraljevine Jugoslavije
Beograd

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Izvolite čuti odgovor koji ću u ime Narodne skupštine uputiti g. predsedniku Grčkog parlamenta.

Sekretar Ante Kovač (čita):

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

Jugoslovenska Narodna skupština primila je s velikom radošću i s potpunim razumevanjem manifest koji ste joj uputili u ime Jelinskog Parlamenta pred pretstojećim sastankom Balkanske konferencije i odazvaće se s punom gotovošću Vašem pozivu da zajednički uložimo svoje snage za bratsko zблиženje balkanskih naroda i uzajamnu akciju radi podizanja njihovog blagostanja i obezbeđenja njihovog napretka. U konsolidovanom miru, koji je i naš kao i Vaš ideal, mi gledamo najpouzdaniju garantiju za očuvanje i učvršćenje naših nacionalnih tekovina, nezavisnosti i slobode narodne i državne. Balkanske konferencije dokle god budu imale takav cilj u svome programu moćno će pripomoći da se taj ideal ostvari trajno i istinski.

Spoljna politika Kraljevine Jugoslavije uvek je bila inspirisana starom i osveštanom istinom izraženom u poznatoj formuli „Balkan balkanskim narodima” koja ne znači ništa drugo do to da mi koji živimo u ovom delu Evrope treba sami da se brinemo, bez mešanja trećih, o svojoj sudbini, da se pomažemo i zaštićujemo, braneci svoja ognjišta. To se može postići jedino ugušivanjem i onemogućivanjem svake mržnje i zavisti, svakih neopravdanih pretenzija i svakih osvajačkih prohteva koji bi se između nas ili izvan nas pojavili. Balkan će biti samo naš i ničiji više ako mi budemo umeli da plodove mira uživamo mirno, bez prikrivenih i podmuklih namera, priznavajući lojalno i iskreno svakom svoje i ne lakomeći se za tude.

Balkanske konferencije su sebi takav uzvišen zadatak i postavile. Predstavnici Republike Grčke kao i predstavnici Kraljevine Jugoslavije na tim sastancima uvek su takva gledišta i zastupali. Zato je Jugoslovenska Narodna skupština gotova i voljna da ukaže svoju podršku Balkanskim konferencijama koje u napred izloženom smeru sakupljaju na svojim sastancima odlične i autorizovane političke ljude iz svih balkanskih zemalja.

Neka bi se još jednom, i ovog puta, ponovila velika reč „Balkan balkanskim narodima” — u bratskom miru, u budnom čuvanju svojih nacionalnih dobara, u stalnom i neumornom staranju o podizanju i civilizaciji naših naroda, o sredivanju i jačanju naših država.

U to ime Jugoslovenska Narodna skupština šalje tople pozdrave Jelinskom Parlamentu, sa željom da i u buduće nastavimo saradnju koju pokreću tako plemenite pobude.

Molim da Vi lično primite uverenje o mom visokom poštovanju.

Pretsednik Narodne skupštine
Dr. Kosta Kumanudi, s. r.

(Odobranje i pljeskanje).

Gospodinu

G-nu Š. Vozikisu,

Pretsedniku Narodne skupštine Republike Grčke

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Izvolite čuti izveštaje Senata.

Sekretar Ante Kovač (čita): Senat Kraljevine Jugoslavije izveštava Narodnu skupštinu da je usvojio u celosti i bez ikakvih izmena upućene mu od strane Narodne skupštine zakonske predloge i to:

Na svom 40 redovnom sastanku, održanom 27 jula 1933 godine: predlog zakona o dopuni zakona o verskoj nastavi u osnovnim, građanskim, srednjim i učiteljskim školama u Kraljevini Jugoslaviji; predlog zakona o izmenama i dopunama zakona koji se odnose na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini i predlog zakona o Društvu crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije;

Na svom 41 redovnom sastanku, održanom 29 jula 1933 godine: predlog zakona o međunarodnoj konvenciji o teretnim linijama; predlog zakona o konvenciji za stvaranje međunarodnog društva za poljoprivredni hipotekarni kredit; predlog zakona o međunarodnoj konvenciji za uređenje lova na kitove; predlog zakona o međunarodnoj konvenciji za izjednačenje podnošenja rezultata analize materija namenjenih ljudskoj i stočnoj hrani; predlog zakona o trgovinskom aranžmanu između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Madarske; predlog zakona o sporazumu o stažijerima između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske; predlog zakona o dopunskom aktu uz međunarodnu konvenciju o prevozu robe željeznicom; predlog zakona o sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske o preferencijalnom postupanju sa jugoslovenskom pšenicom; predlog zakona o uredjenju trgovinskog prometa sa Italijom; predlog zakona o ugovoru o radu i pomoći između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske; predlog zakona o dopunskoj konvenciji o regulisanju trgovačkih potraživanja sa Belgijsko-Luksenburškom privrednom unijom i predlog zakona o međunarodnom sporazumu o brodovima svetionicima koji se nalaze van određenog mesta.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ovi izveštaji primaju se na znanje. Izvolite čuti potvrđene zakone.

Sekretar Ante Kovač (čita): G. Ministar inostranih poslova dostavlja Skupštini za njenu arhivu po jedan potvrđen primerak: Zakona o vazduhoplovnoj konvenciji između Kraljevine Jugoslavije i Austrijske Republike; Zakona o konvencijama i sporazumima između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Rumunije;

G. Ministar poljoprivrede dostavlja Skupštini za njenu arhivu jedan potvrđen primerak Zakona o izmenama i dopunama zakona koji se odnosi na agrarnu reformu u Bosni i Hercegovini;

G. Ministar vojske i mornarice dostavlja Skupštini za njenu arhivu jedan potvrđen primerak Za-

kona o Društvu crvenog krsta Kraljevine Jugoslavije;

G. Ministar prosvete dostavlja Skupštini za njenu arhivu jedan potvrđen primerak Zakona o verskoj nastavi u narodnim, građanskim, srednjim i učiteljskim školama u Kraljevini Jugoslaviji.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ova saopštenja primaju se na znanje. Izvolite čuti zakonske predloge.

Sekretar Ante Kovač (čita): G.g. Ministar trgovine i industrije i Ministar inostranih poslova podnose Skupštini na rešenje predlog zakona o dopuni aranžmanu od 7 novembra 1931 godine, zaključenoj i potpisanoj u Parizu 10 juna 1933 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske i traže da se oglasi za hitan;

G.g. Ministri pravde, šuma i rudnika, finansija, inostranih poslova, unutrašnjih poslova i poljoprivrede podnose Skupštini na rešenje predlog zakona o dopuni konvenciji od 14 februara 1930 godine o likvidaciji dvovlasnih imanja između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Bugarske i traže da se oglasi za hitan;

G.g. Ministar trgovine i industrije i Ministar inostranih poslova podnose Skupštini na rešenje predlog zakona o trgovinskom sporazumu, zaključenom u Beogradu 29 jula 1933 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke i traže da se oglase za hitan;

G.g. Ministar trgovine i industrije i Ministar inostranih poslova podnose Skupštini na rešenje predlog Zakona o naknadnom sporazumu uz trgovinski ugovor od 9 marta 1932 godine, zaključenog i potpisanog u Beču, 9 avgusta 1933 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Austrije i traže da se oglasi za hitan.

G.g. Ministar finansija i Ministar inostranih poslova podnese Skupštini na rešenje predlog Zakona o opštoj Konvenciji za sistematizaciju imovinskih interesa bivše pokrajine Istre i bivše trgovačke i obrtne komore sa sporazumima A, B, C i D. zaključenim i potpisanim u Puli 12 decembra 1930 godine između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije i traže da se oglasi za hitan;

G.g. Ministar trgovine i industrije i Ministar inostranih poslova podnose Skupštini na rešenje predlog Zakona o privremenom trgovinskom i kompenzacionom sporazumu, zaključenom i potpisanom 20 jula 1933 godine u Atini između Kraljevine Jugoslavije i Republike Grčke i traže da se oglasi za hitan.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ima reč g. Ministar trgovine i industrije da obrazloži hitnost.

Ministar trgovine i industrije dr. Ilija Sumenković: O samoj hitnosti ja mislim da nije potrebno davati nikakvo obrazloženje. Ovo je jedan program koji se već izvršuje i potrebno je da ovi zakonski predlozi što pre dobiju svoju potpunu zakonsku formu.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Prima li Narodna skupština traženu hitnost? (Prima) Objavljujem da je hitnost za sve ove zakonske predloge primljena. Izvolite čuti dalje.

Sekretar Ante Kovač (čita): G. Ministar inostranih poslova podnosi Skupštini na rešenje predlog zakona o konvenciji o definiciji napada, sa predlogom uz član III iste konvencije, zaključenoj i potpisanoj u Londonu 4 jula 1933 godine.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Predlažem Narodnoj skupštini da ove zakonske predloge uputi

Odboru koji je ranije izabran za proučavanje međunarodnih ugovora i sporazuma.

Prima li Narodna skupština ovaj predlog? (Prima). Pošto skupština prima svi ovi zakonski predlozi uputiće se ovome Odboru.

Izvolite čuti rešenja Ministarskog saveta.

Sekretar Ante Kovač saopštava: G. Ministar finansija podnosi Skupštini na odobrenje rešenje Ministarskog saveta o promeni T.Br. 233 uvozne tarife;

G. Ministar finansija, na osnovu § 12 Finansijskog zakona za 1933/34 godinu podnosi Skupštini na naknadno odobrenje rešenja Ministarskog saveta, doneta u vremenu od 20 juna 1925 godine do 31 marta 1933 godine o izmenama i dopunama predloga zakona o opštoj carinskoj tarifi sa uvoznom i izvoznom tarifom.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ova rešenja Ministarskog saveta uputiće se Finansijskom odboru.

Izvolite čuti interpelacije.

Sekretar Ante Kovač saopštava: G. Svetislav Hodera, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o radu sreskog načelnika u Bos. Novom. (Vidi prilog);

G. Svetislav Hodera, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o radu sreskog načelnika u Dvoru. (Vidi prilog);

G. Ferdo Šega, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na Ministra trgovine i industrije o nejednakim kamatama kod Državne hipotekarne banke. (Vidi prilog);

G. Ferdo Šega, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Predsednika Ministarskog saveta o sazivanju Privrednog veća. (Vidi prilog);

G. Ferdo Šega, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Predsednika Ministarskog saveta o privrednoj krizi. (Vidi prilog);

G. Milan A. Božić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra pravde o ukidanju svešteničkih udruženja. (Vidi prilog);

G. Milan A. Božić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra šuma i rudnika o prestanku rada preduzeća »Celuloze« u Drvaru. (Vidi prilog);

G. Milan A. Božić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra šuma i rudnika o izboru novih članova Upravnog i Nadzornog odbora preduzeća Dobrlin — Drvar A. D. (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra finansija o zloupotrebama kod Zagrebačke pivovare i Tvornice slada d.d. u Zagrebu. (Vidi prilog);

G. Stanko Trkulja, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra saobraćaja o rdavim saobraćajnim vezama na vicinalnoj pruzi Caprag—Karlovac. (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra pravde o zaštiti zemljoradnika od ovršnih i parničnih troškova. (Vidi prilog);

G. dr. Nikola Kešeljević, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra finansija o egzektivnoj naplati poreze. (Vidi prilog);

G. dr. Nikola Kešeljević, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o aferama u Beogradskoj opštini. (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra trgovine i industrije o radu kartela na štetu naše narodne privrede. (Vidi prilog);

G. Milan A. Božić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra šuma i rudnika o radu šumskog preduzeća Krivaja. (Vidi prilog);

G. Miloš P. Dragović, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra finansija o zaduženju porezom vlasnika zemljišta eksproprijisanog za potrebe državne železnice na pruzi Požarevac—Kučevo. (Vidi prilog);

G. Miloš P. Dragović, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra saobraćaja o isplati zemljišta eksproprijisanog za železničku prugu Požarevac—Kučevo. (Vidi prilog);

G. Josip Stazić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra prosvete o imenovanju aktivnog učitelja Josipa Matadžića za gradonačelnika grada Petrinje. (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra trgovine i industrije o radu domaćih kartela na upropašćenju narodne privrede. (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra finansija o postupku kartela za prodaju petroleja, soli i šibica. (Vidi prilog);

G. dr. Milan Metikoš, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra pravde o neizvršenju stečajnog i krivičnog postupka nad Beogradskom komisijom bankom. (Vidi prilog);

G. Josip Stazić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra trgovine i industrije o nepodnošljivim taksama kod obrtničkih sudova u Savskoj banovini. (Vidi prilog);

G. dr. Ante Kuntarić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Predsednika Ministarskog saveta o podizanju ribarstva na Gornjem Jadranu. (Vidi prilog);

G. Svetislav Hodera, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o postupku načelnika Sreza Ivanec. (Vidi prilog);

G. dr. Stjepan Bačić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o radu načelnika Sreza donjo-stubičkog. (Vidi prilog);

G. Hasan Toromanović, narodni poslanik, upućuje interpelacije na g. Ministra unutrašnjih poslova i g. Ministra finansija o ubistvu Muse i Omera Zenkovića iz sela Krivajce, Sreza cazinskog. (Vidi prilog);

G. Hasan Toromanović, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra građevina o izvršenju opravke puteva narodnom snagom. (Vidi prilog);

G. dr. Ivan Lončarević i drugovi, narodni poslanici, upućuju interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o radu Gradskog zastupstva u Bjelovaru i traže da joj se prizna prvenstvo.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ima reč g. dr. Lončarević da obrazloži prvenstvo ove interpelacije.

Dr. Ivan Lončarević: Odustajem od toga. Ja sam tražio prvenstvo za onu drugu interpelaciju.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Izvolite čuti dalje:

Sekretar Ante Kovač saopštava: G. Miloš P. Dragović, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o postupku žandarmerijskog podnarednika Osmana Čengića na službi pri žandarmerijskoj stanici u Šetonju, Srez mlavski, i traži da joj se prizna prvenstvo. (Glasovi: Nije tu).

G. dr. Nikola Nikić, narodni poslanik, upućuje interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o postupku žandarmerijskih organa u Slavskom Brodu i traži da joj se prizna prvenstvo. (Glasovi: Nije tu).

G. dr. Ivan Lončarević i drugovi, narodni poslanici, upućuju interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova o naredbi Banske uprave u Zagrebu za izbore od 8 oktobra 1933 god. u opštinama Savske banovine i traži da joj se prizna prvenstvo.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ima reč g. dr. Lončarević da obrazloži traženo prvenstvo.

Dr. Ivan Lončarević: Gospodo narodni poslanici, na dva tri dana pre opštinskih izbora u Savskoj banovini, sa drugovima, narodnim poslanicima, podneo sam interpelaciju na g. Ministra unutrašnjih poslova i upozorio ga da sam saznao da je Banska uprava u Zagrebu dve nedelje dana pre izbora izdala narednje svima sreskim načelnicima da za slučaj veće abstinenције u Savskoj banovini sreski načelnici dopišu toliko glasača koliko treba da bi u čitavoj Banovini glasački procenat iznosio oko 60% (Graja i uzvici u centru: Oho! oho!)

Gospodo, drugovi moji i ja smo se prirodno zaprepastili da se sa ovako visokog mesta tako što radi.

Gospodo, kažem da smo se prirodno zaprepastili da sa ovako visokog mesta kao što je Banska uprava, da sa ovako visokog mesta kao što su državne vlasti drugog i trećeg stepena mogu da poteknu ovakve naredbe, koje se, gospodo, bez ikakvog obzira moraju smatrati političkim i moralnim skandalom prvog reda.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Gospodine poslaniče, molim vas da obrazložite prvenstvo svoje interpelacije, a da se ne upuštate u izlaganje pojedinstvi predmeta same interpelacije.

Dr. Ivan Lončarević (nastavlja): Mi smo, gospodo, upozorili g. Ministra pre svega zbog toga što je ovakav postupak i ovakva naredba bez sumnje raritet u političkoj istoriji kulturnih naroda dvadesetog veka, a i zbog toga, gospodo, da se g. Ministar i Kraljevska vlada posle izvršenih izbora ne bi mogli ispričavati i braniti da nisu bili upozoreni na falsifikate, kako nisu mogli ništa znati, i da zbog toga nisu ništa preduzeli. (*Dr. Kešeljević:* Pa oni su sami izdavali takva naređenja.)

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Gospodine poslaniče, po drugi put Vas opominjem da obrazložite samo prvenstvo svoje interpelacije, a da se ne upuštate u diskusiju.

Dr. Ivan Lončarević (nastavlja): Sa stanovišta političkog morala naš je gest bio kategoričan i potreban, još više što smo znali da Kraljevska vlada neće ništa preduzeti, što smo znali da je ovo poverljivo bansko naređenje Banska uprava izdala u sporazumu sa Kraljevskom vladom, pa i zato, gospodo, što su na osnovu ove banske naredbe izvršeni takvi falsifikati narodne volje i stvarnih izbornih rezultata, kakve ne pamti ni jedan politički čovek. (Jedan glas: Gde?) U Savaškoj banovini. (Graja i protest kod većine). Mi smo, gospodo, tražili hitnost za ovu interpelaciju pre svih predloženih interpelacija smatrajući da je pitanje da se na izborima, bilo na opštinskim ili narodnim poslanika ili kojim drugim, ima pokazati prava narodna volja a ne falsifikati, političko i moralno pitanje prvog reda. Nažalost, gospodo, mi nismo imali skupštinske sednice pre opštinskih izbora ali mi sada tražimo hitnost iznoseći i obrazlažući i dokumentujući interpelaciju strahovitim izbornim rezultatima koji su na osnovu ovih falsifikata polučeni. (Graja i protesti kod većine).

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Gospodine po-

slaniče, ja ću biti prinuden da Vam oduzmem reč. Vi razvijate interpelaciju, a na to nemate prava po Poslovniku. Poslednji put Vas opominjem i biću prinuden da Vam oduzmem reč, jer se ne držite Poslovnika.

Dr. Ivan Lončarević: (nastavlja) U srezu zagrebačkom u Opštini šestinskoj bio je nosilac Vladine liste grof Kulmer. Makar da je on ugledna osoba u svakom pogledu, od 920 upisanih pravnih birača glasalo je svega 127, kako je to, gospodo, vidimo iz prepisanog zapisnika koji ovde imam. (Jedan glas: Kako ste došli do toga?) Gospodo, poverljiva banska naredba zbog koje je ovoj interpelaciji tražena hitnost, učinila je da je ovaj istiniti rezultat u Opštini šestinskoj od 127 falsifikovan na 538, koliko je trebalo da bi bio rezultat odprilike 60%, kako je to traženo. (Jedan glas: To nije tačno. Ko vam je to ispričao, taj vam je teško podvalio).

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Gospodine poslaniče, pošto niste poslušali moje dve opomene, ja Vam oduzimam reč. (Bučne upadice sa leve i glaso-vo: Dovedite žandarme! — Burni protesti kod većine.)

Molim g. sekretara da produži čitati interpelacije (Graja i protesti na levi) Gospodine poslaniče, izvolite na svoje mesto. (Poslanik Lončarević ne napušta govornicu i produžuje da govori. Na levi graja i protesti.) Gospodine Lončareviću, izvolite ići na svoje mesto. (Poslanik Lončarević: Gospodine Pretsedniče, ja sam se držao reda!) Ne držite se Poslovnika. (Graja i protesti na levi. Poslanik Lončarević: ovo je jedan skandal!) Prekidam sednicu.

(Posle prekida)

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Gospodo, nastavljamo sednicu. Narodni poslanik g. dr. Lončarević tražio je reč da obrazloži hitnost svoje interpelacije. Ja sam mu reč dao, ali, međutim, on nije obrazložio hitnost svoje interpelacije, nego se upustio u izlaganje pojedinstvi predmeta same interpelacije. Ja sam ga po nekoliko puta opominjao, a on nije htio da promeni svoj način izlaganja. Ja sam stoga bio prinuden da mu na kraju oduzmem reč. I ako sam mu oduzeo reč on je ostao na govornici i produžio dalje da govori o istom predmetu. Ja sam po Poslovniku prinuden da poslanika g. Lončarvića kaznim i predlažem Narodnoj skupštini da bude kažnjen isključenjem sa pet sednica Narodne skupštine.

Ima reč g. dr. Lončarević da po članu 104 Poslovnika da svoju odbranu od pet minuta.

Dr. Ivan Lončarević: Gospodo narodni poslanici, u Poslovniku nigde ne stoji izričito da pravo moga govora traje samo pet minuta. Ja sam, gospodo, smatrajući da je Skupština auditorij koji treba da sasluša ono što mu se izlaže, našao za potrebno prvo, da treba da napravim jedan uvod, pa onda da moram da iznesem stvarne razloge za hitnost i konačno da moram završiti jednim dostojnim završetkom. Ja sam prema tome tako i radio. Nasuprot svega toga g. Pretsednik, makar da nismo imali sednica skupštinskih šest meseci, nije mi dao da govorim i da iznesem razloge za svoju hitnost. Ne znam iz kojih razloga smatra g. Pretsednik da treba da mi oduzme reč i da mi ne dopusti da govorim. Takvi su bili razlozi koji su me naveli da govorim i koji bi bili i po Poslovniku opravdani, ali g. Pretsednik nije mi dopustio da govorim o tako važnoj stvari kakav je sra-

motni izborni falsifikat od 200.000 glasova. U jednom mestu u Srezu Čazmanskome palo je svega 15 glasova, a dopisano je 64. Dopisano je 64 glasa tako da je onda ispalo 1564 glasova.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Gospodine poslanice, branite se od kazne koju sam predložio, a ne nastavljajte raniji govor.

Dr. Ivan Lončarević: Gospodo, u Sibinju... (Protesti i lupa u klupe od strane većine.) Gospodo, u 10 sati javio je sreski načelnik da je bilo 160, u 12 sati 335, a u 3 sata 614, pa smo onda kazali da na telefonu javi senatoru... (Velika graja i protesti kod većine.) A u 6 sati bilo je samo 440, a zapravo svega je glasalo tamo 73 birača.

Gospodo, ja završavam. Bilo je i takvih slučajeva i da je jedan narodni poslanik igrao na lozu Br. 2999 (Uzvici: nećemo da slušamo dalje. — Burni protesti većine.) I baš u njegovoj opštini palo je 2999 glasova.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Pošto je narodni poslanik g. dr. Lončarević po Poslovníku dao svoju odbranu povodom predloga za kaznu, pitam Narodnu skupštinu da li prima moj predlog da se narodni poslanik g. dr. Lončarević kazni isključenjem sa pet skupštinskih sednica? (Primamo. — Ne primamo.)

Objavljujem da je Narodna skupština većinom glasova primila predloženu kaznu za g. dr. Lončarevića. (Dr. Ivan Lončarević: Gospodin Predsednik Narodne skupštine i vi, gospodo narodni poslanici, ne dopuštate da vam kažem istinu. — Protesti u centru. — Ja se ponosim da sam za ovakvu stvar bio ovde kažnjen. Neka se g. Ministar izjasni o hitnosti naše interpelacije, da li je prima ili ne?)

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ima reč g. Ministar unutrašnjih poslova da se izjasni o traženom prvenstvu za interpelaciju g. dr. Lončarevića i drugova.

Ministar unutrašnjih poslova Živojin Lazić: Ne primam traženo prvenstvo!

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: G. Ministar unutrašnjih poslova ne prima traženo prvenstvo. Prima li Narodna skupština traženo prvenstvo? (Ne prima. — Prima.) Objavljujem da Narodna skupština većinom glasova nije primila traženo prvenstvo.

— Izvolite čuti izveštaje gospode Ministara.

Sekretar Ante Kovač: saopštava: G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. Svetislava Hodere o radu sreskog načelnika u Dvoru odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. Svetislava Hodere o radu sreskog načelnika u Bosanskom Novom odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava, da će na interpelaciju g. dr. Nikole Kešeljevića o nezakonitom radu Radojka Gavrilovića, odbornika Opštine beogradske odgovoriti kad prikupi potrebne podatke.

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. Lovre Kneževića i drugova o radu Vinkovačkog gradskog načelnika dr. Paje Šumanovca odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. Riste Đokića i drugova o neispravnom radu Ivana Frkovića, višeg činovnika Ministarstva šuma i rudnika, odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova, izveštava da će

na interpelaciju g. dr. Nikole Kešeljevića o mešanju pojedinih banova i sreskih načelnika u čisto partijske stvari, odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. dr. Nikole Kešeljevića o postupku policijskih vlasti prema pristalicama Jugoslovenske narodne stranke odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. dr. Nikole Nikića i drugova, o zabrani rasturanja brošure »Govori i interpelacije narodnih poslanika narodnog seljačkog kluba«, odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. dr. Nikole Nikića i drugova, o postupku žandarmerijskih organa, odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar saobraćaja izveštava da će na interpelaciju g. Alojzija Pavlića, o sniženju 50% vozne tarife Jugoslovenskom stručnom savezu u Ljubljani, odgovoriti kad se stavi na dnevni red;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. dr. Nikole Kešeljevića, o aferama u Opštini beogradske, odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. dr. Ivana Lončarevića i drugova, o radu gradskog zastupstva u Belovaru, odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. Miloša P. Dragovića, o postupku žandarmerijskog podnarednika Čengića Osmana, odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar poljoprivrede izveštava da će na interpelaciju g. dr. Nikole Kešeljevića, o izdavanju obveznica Privilegovane agrarne banke državnim činovnicima, odgovoriti kad se stavi na dnevni red;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. dr. Nikole Nikića, o postupku žandarmerijskih organa u Slavonskom Brodu, odgovoriti kad budu prikupljeni podatci;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. Svetislava Hodere, o postupku načelnika sreza Ivanec, odgovoriti kad prikupi potrebne podatke;

G. Ministar unutrašnjih poslova izveštava da će na interpelaciju g. dr. Ivana Lončarevića i drugova, o naredbi Banske uprave u Zagrebu za opštinske izbore od 8 oktobra 1933 g., odgovoriti kad prikupi potrebne podatke.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Gospodo, pročitane izveštaje g. g. Ministara Narodna skupština prima k znanju.

Izvolite čuti zahteve g. Ministra pravde o izdavanju sudu gospode poslanika.

Sekretar Ante Kovač (čita): G. Ministar pravde traži ovlašćenje za produženje krivičnog postupka protivu narodnih poslanika: g. Dragutina S. Bugarskog, za delo iz § 302 Kaznenog zakona; g. dr. Gligorija Tadića, za delo iz čl. 2 § 3 Zakona o zaštiti zemljoradnika; g. dr. Branka Baraća, za delo iz § 139 i 301 Kaznenog zakona; g. dr. Branka Baraća, za delo iz § 297 i 301 Kaznenog zakona; g. Branka Avramovića, za delo iz § 302 Kaznenog zakona; g. dr. Stjepana Bačića, za delo iz § 297 Kaznenog zakona; g. dr. Branka Baraća, za delo iz § 301 Kaznenog zakona; g. Mihaila Đurđića, za delo iz § 297 i 301 Kaznenog

zakona; g. Milinka R. Milutinovića, za delo iz § 297 Kaznenog zakona.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Ovi zahtevi g. Ministra pravde uputiće se Imunitetnom odboru.

Izvolite čuti jednu molbu za odsustvo.

Sekretar Ante Kovač (čita): G. Pero Grajić, narodni poslanik, moli za mesec dana odsustva zbog bolesti u porodici.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Odobrava li Narodna skupština traženo odsustvo? (Odobrava). Objavljujem da je traženo odsustvo odobreno.

Izvolite čuti molbe i žalbe.

Sekretar Ante Kovač: Narodnoj skupštini upućene su sledeće molbe i žalbe: Bogosava Todorovića, Ljubomira Vlačića, Kiće P. Duraškovića, Živojina Jankovića, Anete Grjača-Seman, Franke Cetinića i Tale Tunjar, Anzule Oreb, Viđe Burčina-Separović, Mehe Džankića, Mileve Đurđević, Milice Nedić, Ljubinka Števanovića, Jovana Stefanovića, Zorke Vasović, Jelene Drinčić, Milan Marković, Zorke Vesković, Lenke Savić, Selene Damjanović, Sretena Trifunovića, Ivana Miloševića, Dimitrija Milića, Milića Milenkovića, Bogoljuba Kadijevića, Marka Stanojlovića, Ljubice Čermak, Milice Stanišić, Milisava Vićentijevića, Ilije V. Pite, Daroslave Rapovac, Dušana Montane, Stanke S. Marušić, Josipa Glada, Kroma K. Bernara, Ivana Mehle, Dr. Mije Deklića, Svetolika P. Jeremića, Salia Ametovića, Stanimira Lukovića, Danice Nešić, Zdravstvene zadruge za srez račanski, Majaša Perovića, Dragića Filipovića, Gizele Majer, Florijana Varomonice, Mitre Đorđevića, Ivana Krpša, Dane Staničića, Mehe Džankića, Jerneja Dobovišek, Steve J. Lelića, Živojina Protare, Mitra i Ilije Nikčevića, Pavla Čemerikovića, Udruženje državnih penzionera-ki, Zorke D. Ristić, Ivana Knapa, Petra Vukovića, Radojke Čurlić, Bogomira S. Trivunovića, Gvozdenije Marković, Božidara Glišovića, Draginje Jovašević, Nikodija Živkovića, Milorada Glišovića, Ilije Trivunovića, Radomira Jeremića, Katarine Vučko, Stjepana Stankovića, Dragomira Marinkovića, Dr. Milosava Matića, Seljaka sreza Ljubovije, Vukosave Đurković, Miloša Jovanovića, Marije Josipović, Udruženja penzionera — Banja Luka, Jovanka V. Arsić, Živka Markovića, Milice Bulajić, Maksima A. Mustura, Franje Podlipnika, Đure Meštovića, Trifuna P. Dragića, Kristine M. Milojković, Bosiljke Popović, Bosiljke Blagojević, Lazara Milenkovića, Suda opštine Dvoriške, Spire Bundačevića, Druge Žonara, Ane Kronast, Nauma Pop-Hristića, Vasilija Manasićevića, Mitre Talovića, Hakia Šainovića, Dragoljuba Milijića, Joka Vujovića, Milije M. Maškovića, Gradana sela Alakinca, Femke Todorović, Andrije Kolakovića, Đoke Damjanovića, Opštine Kolašinsko-rečinske, dr. Roke Jokovića, Kitne Vujisića, Ane Katanec-Brkić, Božidara Milijanovića, Antonete Baljak, Petra Nikolića, Dušana N. Stankovića, Tadora K. Peleksića, Tepeša Adalberta, Aleksandra Davidovića, Vasilija Pešića-Jovanovića, Slavke Grijanc, Đure Iv. Petrovića, Stanice Kisić, Josipa Džavlat, Karla Suše, Nikole Pažalića, Ivana Hribernika, Marka Perunovića, Gligora Kostadinovića, Simke P. Petronijević, Rosande J. Milčić, Bogoljuba Jovanovića i dr., Ante P. Jelavića, Marije Popović, Radojka S. Mičića, Svetolika M. Ristića, Stefanije Pajnić, Stevana Rodića, Save Radčića, Ivana Anjenkova, Nikole i Blagoja Draške, Vladimira Katanića, Anatolija Trailina, Leonore Tadić, Savete D. Aleksić, Matilde D. Marković, Živojina Blagojevića, Ivana Vuka, Dušana Vojvodića i dr., Marka

Divljaka, Nikole Kneževića, Franje Vitzlera, Druge Filipovića, Krune V. Paunović, Radoja I. Vukčevića, Josipa J. Dolenca, Dragutina A. Ivanovića, Obrada P. Aćimovića, Marijane Horvat, Ruže Dapić, Nikole D. Bušića, Mila S. Vujovića, Živojina Mihajlova, Ruže Mičić, Gospave Rakić, Anice Đurić, Trajanke St. Jović, Proke Gruica, Ruže Dobriha, Dimitrija Nikolića, Miladina R. Petrovića, Šaćira Muharemovića, Grge Matarije, Ilije Nikolića, Jovana P. Borilovića, Nikole J. Latkovića, Marka Feliksa, Franje D. Vavpetića, Katarine Renc, Rozarije Adrario, Katarine Živković, Marije Heber, Vasilija M. Katanića, Joze Kozmača, Mitra K. Vučinića, Rade D. Marjana, Aceta Valentina, Marijete Gozvoda, Marije Gornik, Marije Komator, Jozefa Lipića, Marije Reven, Rudolfa Pipa, Stalnih radnika duvanske stanice Timotsko, Leposave Sofronijević, Josipa Stroja, Mitra i Ilije P. Nikčevića, Ante Kovača, Gospave Kokotović, Lenke Vojinović, Stane M. Martinović, Mitra A. Toškovića, Dimitrija Matića, Nikole Arbanasa i dr., Đure Posavca, Koste Radovanovića, Grge Mence, Nikole Pilata, Tome T. Lješevića, Nezaposlenih radnika i nameštenika Zagreb, Milenka Damjanovića, Udove poč. Dr. Milenka Vesnića bivšeg Predsednika Ministarskog saveta.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Sve pročitane molbe i žalbe uputiće se Odboru za molbe i žalbe. Izvolite čuti razna akta.

Sekretar Ante Kovač (čita): Udruženje ratnih invalida: Slov. Bistrica, Zuzenberg, Murska Subota, Dublje, Željeznik, Preko, Korbovo, Nevesinje, Driš, podnose predstavku o izmenama i dopunama u Invalidskom zakonu; građani sreza Slunjskog, podnose predstavku o zakonskom predlogu o zaštiti zemljoradnika; Udruženje ugostiteljskih radnja na području Trgovacke i industrijske komore u Zagrebu, podnosi predstavku o izmenama i dopunama zakona o državnoj trošarini; invalidi iz Šoštanja podnose predstavku o zakonskom predlogu o invalidima; zemljoradnici sreza Sinjskog podnose rezoluciju o regulisanju agrarnog pitanja; invalidi iz Donje Bendove, podnose predstavku o izmenama i dopunama Zakona o invalidima; Udruženje jugoslovenskih agronoma, Beograd, podnosi predstavku da se propisi § 80 tač. 4 Finansijskog zakona za 1933/34 godinu prošire na sve državne službenike građanskog reda i dr.; Udruženje ratnih invalida — Lovinac, podnosi predstavku o izmenama i dopunama u Invalidskom zakonu; Udruženje saveza Željezničara, Ljubljana, dostavlja rezoluciju penzionera državnih saobraćajnih ustanova radi regulisanja penzije; Udruženje trgovaca za grad Kragujevac i srezove Kragujevački i Gružanski, podnose rezoluciju trgovaca protiv nezakonitih radnji srpskih zemljoradničkih zadruga; Udruženje ugostiteljskih preduzeća za Srez splitski, podnosi rezoluciju o zabrani slobodnog točenja vina i rakije; žitelji zemljoradnici i maloobrtnici, podnose predstavku o zaštiti zemljoradnika; Udruženje ratnih invalida — Bosanski Novi, podnosi predstavku o izmenama i dopunama Invalidskog zakona; Trgovinsko industrijska komora u Zagrebu podnosi rezoluciju o stanju narodne privrede i kreditnih prilika kod nas; Stručne organizacije ugostiteljskih radnji podnose predstavku o izmenama i dopunama zakona o državnoj trošarini; Centrala industrijskih korporacija podnosi memorandum o krizi pivarske industrije i njenim uzrocima; Udruženje ratnih invalida — Beli Manastir, podnosi predstavku o izmenama i dopunama u Invalidskom zakonu; Udruženje trgovaca za grad i srez

Sremska Mitrovica podnosi predstavku protiv osnivanja kartela; Milovan Fundup podnosi predstavku o zakonu o zaštiti zemljoradnika u ime Sreza fočanskog; Srećko Špoljanić podnosi predstavku protiv Braće Azdrubara i Srećka Bergera; Dragoljub Vasiljković podnosi predstavku o proširenju Zakona o zaštiti zemljoradnika; građani grada Leskovca podnose rezoluciju o podizanju električne centrale u Leskovcu; Sokolsko društvo Ptuj dostavlja Spomenicu u čast proslave 25-godišnjice ptujskih događaja; Savez srpskih zemljoradničkih zadruga — Novi Sad, podnosi rezoluciju o teškom stanju zemljoradnika; građani varoši Vranja podnose rezoluciju protiv proglašenja varoši za grad; Savez apotekarskih saradnika u Kraljevini Jugoslaviji — Zagreb, podnosi predstavku o novom apotekarskom zakonu; Dragutin Ilić, Živan M. Delić, Stojan Krčević i građani varoši Valjeva, podnose predstavku o izmeni § 5 Zakona o povlačenju čl. 11 bonova ratne štete; okolne opštine Maribora podnose predstavku protiv predloga Saveza jugoslovenskih gradova o prinudnom spajanju seoskih opština sa gradskim opštinama; Zadruga gostioničara — Maribor, podnosi predstavku o teškom stanju gostioničara u Mariboru; narednici bivše crnogorske vojske — Cetinje, podnose predstavku o Jugoslovenskom nacionalnom hramu.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: pročitana razna akta primaju se na znanje.

Izvolite saslušati 2 izveštaja Verifikacionog odbora o dolasku novih poslanika.

Sekretar Ante Kovač (čita):

»NARODNOJ SKUPŠTINI

Verifikacioni odbor primio je preko Pretsednika Narodne skupštine vest o smrti Joviše Kandića, narodnog poslanika iz Mionice, izabranog u Srezu kolubarskom, Banovine drinske.

Po rasmatranju izbornih akata i kandidatske liste Verifikacioni odbor je utvrdio, da je na kandidatskoj listi za Srez kolubarski, čiji je sreski kandidat pok. Joviša Kandić, trgovac iz Mionice, njegov zamenik Branislav Gavrilović, zemljoradnik iz Babajića.

Na osnovu prednjeg i § 66 Zakona o izboru narodnih poslanika, Verifikacionom odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini da izvoli oglasiti i pozvati za narodnog poslanika g. Branislava Gavrilovića, zemljoradnika iz Babajića.

Sekretar,

Pretsednik,

Verifikacionog odbora,

Dr. M. Marković, s. r.

Članovi:

Mladen Milošević, s. r., dr. Mladen Lisavac, s. r., M. Popović, s. r., Mil. D. Perić, s. r., Vjekoslav Spindler, s. r., Nikola Sokolović, s. r., dr. Nikola Nikić, s. r.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Prima li Narodna skupština pročitani izveštaj Verifikacionog odbora? (Prima.) Objavljujem da je ovaj izveštaj primljen i prema tome g. Branislav Gavrilović stupa na dužnost narodnog poslanika na mesto pokojnog Joviše Kandića.

Izvolite čuti još jedan izveštaj Verifikacionog odbora.

Sekretar Ante Kovač (čita):

»NARODNOJ SKUPŠTINI

Verifikacioni odbor primio je preko Pretsedništva Narodne skupštine vest o smrti Mirka Najdorfera, narodnog poslanika iz Ladislavca, izabranog u Srezu zlatarskom Banovine savske.

Po rasmotrenju izbornih akata i kandidatske liste Verifikacioni odbor je utvrdio — da je na kandidatskoj listi za Srez zlatarski, čiji je sreski kandidat pok. Mirko Najdorfer, posjednik iz Ladislavca, njegov zamenik g. dr. Juraj Centić, župnik iz Konjščice.

Na osnovu prednjeg i § 66 Zakona o izboru narodnih poslanika, Verifikacionom odboru je čast predložiti Narodnoj skupštini da izvoli oglasiti i pozvati za narodnog poslanika g. dr. Juraja Centića, župnika iz Konjščice.

Sekretar,

Pretsednik,

Verifikacionog odbora,

Dr. M. Marković, s. r.

Članovi:

Mladen Milošević, s. r., dr. Mladen Lisavac, s. r., M. Popović, s. r., Mil. D. Perić, s. r., Vjekoslav Spindler, s. r., Nikola Sokolović, s. r., dr. Nikola Nikić, s. r.

Pretsednik dr. Kosta Kumanudi: Prima li Narodna skupština pročitani izveštaj Verifikacionog odbora? (Prima.) Objavljujem da je ovaj izveštaj primljen i prema tome g. dr. Juraj Centić stupa na dužnost narodnog poslanika na mesto pokojnog Mirka Najdorfera.

Ovim je današnji dnevni red iscrpljen. Predlažem Vam kao dnevni red naredne sednice... (dr. Nikola Kešeljević: Ja bih imao da učinim po Poslovniku jednu primedbu. Ja sam podneo jednu interpelaciju, za koju sam tražio hitnost)... Gospodine poslanice, nigde nije naznačeno u Poslovniku, da je Vaša interpelacija morala da se stavi danas na dnevni red. (Alojzije Pavlič: I ja sam stavio jedno kratko pitanje.) Za kratka pitanja nije predviđeno u Poslovniku da moraju doći na prvoj sednici na dnevni red. (Alojzije Pavlič: To je vizantijski a ne evropski!) Opominjem vas na red, gospodine poslanice.

Za narednu sednicu predlažem Skupštini ovaj dnevni red:

1 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o trgovinskom sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke;

2 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o dopuni Konvencije od 14. II. 1930 o likvidaciji dvovlasnih imanja između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Bugarske;

3 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o dopuni aranžmanu od 7 novembra 1931 godine između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske;

4 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o naknadnom sporazumu uz trgovinski ugovor od 9 marta 1932 godine između

Kraljevine Jugoslavije i Republike Austrije;

5 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje zakonskog predloga o opštoj konvenciji za sistematizaciju imovinskih interesa bivše pokrajine Istre i bivše Trgovačke i obrtne Komore sa sporazumima A, B, C i D, između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije;

6 — Pretres izveštaja Odbora za proučavanje

zakonskog predloga o privremenom trgovinskom i kompenzacionom sporazumu između Kraljevine Jugoslavije i Republike Grčke.

Prima li Skupština predloženi dnevni red? (Prima) Prema tome današnju sednicu zaključujem a narednu zakazujem za sutra u 10 časova pre podne.

Sednica je zaključena u 11,50 časova.

PRILOZI

MINISTARSTVO INOSTRANIH POSLOVA

Kraljevine Jugoslavije

Pov.Br. 15679

Gospodinu

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

U prilogu pod /1 čast nam je dostaviti Vam originalni Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 28 jula 1933 godine, kojim smo ovlašćeni u smislu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije, da možemo podneti na rešavanje Narodnom predstavništvu predlog zakona o Dopuni aranžmanu od 7 novembra 1931 go-

dine, zaključenoj i potpisanoj u Parizu, 10 juna 1933 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske.

U prilogu pod /2 čast nam je dostaviti Vam deset primeraka predloga zakona sa obrazloženjem o gorepomenutoj Dopuni Aranžmanu, od 7 novembra 1931 godine, s molbom, da isti izvolite kao hitan izneti na rešenje pred Narodnu skupštinu. Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o našem osobitom poštovanju.

u Beogradu.

Ministar trgovine i industrije,

Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić, s. r.

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralj Jugoslavije,

Na predlog Našeg Ministra trgovine i industrije i Našeg Ministra inostranih poslova, a po sa-
slušanju Našeg Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova, da mogu na osnovu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje:

Predlog zakona o Dopuni Aranžmanu od 7 novembra 1931 godine, zaključenoj i potpisanoj u Parizu, 10 juna 1933 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Francuske.

Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova neka izvrše ovaj Ukaz.

16 jula 1933 godine
na Bledu.

ALEKSANDAR, s. r.

Ministar trgovine i industrije,
Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova,
B. D. Jevtić, s. r.

OBRAZLOŽENJE

Pošto današnje prilike i stanje žitnih pijaca ne dopuštaju izvršavanje odredaba Aranžmana od 7 novembra 1931 godine zaključenog sa Francuskom po pitanju uvoza našeg žita u Francusku, jugoslovenska i francuska Vlada zaključile su, u Parizu 10 juna 1933 godine, jedan sporazum koji predstavlja dopunu

rečenog Aranžmana. Ovim dopunskim sporazumom predviđeno je da se, umesto ranije odobrenog kontingenta žita, može u Francusku uvesti jedan kontingent kukuruza namenjen isključivo ishrani živine i stoke. Kukuruz koji se u Francusku uvozi podležeće plaćanju dažbina minimalne francuske tarife. Među-

tim, od tih dažbina vratiće se našoj Državi 40% za izvesnu količinu kukuruza koja neće moći premašiti 240.000 kvintala. Ova povlašćena količina mora se uvesti u tromesečnim tranšama i to: pre 30. juna 1933, 50.000 kvintala i od 1. jula do 30. septembra 1933, 190.000 kvintala. Uvoz se u celini ima izvršiti u toku dotičnog tromesečja ili najkasnije u toku 45 narednih dana.

Predvideni su modaliteti uvoza, kao i pomenu- tog vraćanja dažbina.

Ovaj Sporazum stupiće na snagu najkasnije 8 dana po razmeni ratifikacija.

Najzad, predviđa se da se, pre 30. septembra 1933 godine povedu pregovori, kako bi se ovaj Sporazum mogao obnoviti, sa eventualnim potrebnim izmenama, i za kampanju 1933—1934. (Predlog zakona o štampam u »Službenim Novinama« za 1933 g.)

MINISTARSTVO INOSTRANIH POSLOVA

Kraljevine Jugoslavije

Pov.Br. 17047

Beograd, avgusta 1933 god.

Gospodinu

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

U prilogu pod /1 čast nam je dostaviti Vam originalni Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 24 jula

1933 godine, kojim smo ovlašćeni u smislu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije, da možemo podneti na rešavanje Narodnom predstavništvu predlog zakona o Dopuni Konvenciji od 14. februara 1930 godine o likvidaciji dvovlasnih imanja, zaključenoj i potpisanoj u Sofiji, 3. jula 1933 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Bugarske.

U prilogu pod /2 čast nam je dostaviti Vam deset primeraka predloga zakona sa obrazloženjem o gorepomenutoj dopuni Konvenciji, s molbom, da isti izvolite kao hitan izneti na prešenje pred Narodnu skupštinu.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o našem odličnom poštovanju.

Ministar pravde,

B. Maksimović, s. r.

Ministar šuma i rudnika,

P. Matica, s. r.

Ministar finansija,

Dr. Mil. Đorđević, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić, s. r.

Ministar unutrašnjih poslova,

Živ. A. Lazić, s. r.

Ministar poljoprivrede,

Dr. Lj. Tomašić, s. r.

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralj Jugoslavije,

Na predlog Našeg Ministra pravde, Našeg Ministra šuma i rudnika, Našeg Ministra finansija, Našeg Ministra inostranih poslova, Našeg Ministra unutrašnjih poslova i Našeg Ministra poljoprivrede, a po saslušanju Našeg Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar pravde, Naš Ministar šuma i rudnika, Naš Ministar finansija, Naš Ministar inostranih poslova, Naš Ministar unutrašnjih poslova i Naš Ministar poljoprivrede da mogu na osnovu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje:

Predlog zakona o dopuni Konvenciji od 14. februara 1930 godine o likvidaciji dvovlasnih imanja, zaključenoj i potpisanoj u Sofiji 3. jula 1933 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Bugarske.

Naš Ministar pravde, Naš Ministar šuma i rudnika, Naš Ministar finansija, Naš Ministar inostranih poslova, Naš Ministar unutrašnjih poslova i Naš Ministar poljoprivrede neka izvrše ovaj Ukaz.

24. jula 1933 godine
na Bledu.

ALEKSANDAR, s. r.

Ministar pravde,

B. Maksimović, s. r.

Ministar šuma i rudnika,

P. Matica, s. r.

Ministar finansija,

Dr. Mil. Đorđević, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić, s. r.

Ministar unutrašnjih poslova,

Živ. A. Lazić, s. r.

Ministar poljoprivrede,

Dr. Ljubomir Tomašić, s. r.

OBRAZLOŽENJE

Pošto se je ukazala potreba da se unesu izvesne dopune i izmene u Konvenciju o likvidaciji dvovlasnih imanja, zaključenoj između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Bugarske na dan 14. februara 1930. godine, koje dopune i izmene omogućuju da se produži i završi rad po likvidaciji tih dvovlasnih imanja, Vlada oboje zainteresovanih Država zaključila su, u Sofiji 3. juna 1933. godine, jednu Dopunu rečenoj Konvenciji koja ima da stupi na snagu sa danom razmene ratifikacija.

Ovom Dopunom omogućuje se:

1 — Nastavljanje i završetak likvidacije dvovlasnih imanja, koja se mogu likvidirati na osnovu prvobitne Konvencije (čl. 6 i 7), a koja su ostala nelikvidirana po isteku dvogodišnjeg roka predviđenog prvobitno za rad reonskih komisija, odnosno roka od dve i po godine za rad Centralne komisije.

S toga se čl. 41. Konvencije dopunjuje tako, da glasi:

»Mešovite reonske komisije svoj rad na likvidaciji dvovlasnih imanja imaju završiti najkasnije do kraja 1933. godine.«

Pošto je izvestan deo posla oko likvidacije već završen, to je Dopunom predviđeno da u mesto pet reonskih komisija (čl. 10), dalji rad obavljaju svega dve komisije.

2 — Likvidacija dvovlasnih imanja, koju nije bilo moguće izvršiti po propisima čl. 6 i 7 Konvencije.

Ovo je postignuto time što je, pored već predviđenih načina likvidacije (dobrovoljne i posredstvom komisija), ustanovljeno da se dvovlasna imanja mogu likvidirati: a — dobrovoljno, ili prodajom, bilo državljanima koji nisu dvovlasnici, bilo samoj državi ili opštinama na čijoj se teritoriji imanje nalazi;

b — posredstvom komisija: 1 — zamenom sa opštinskim imanjima, po saglasnosti dotične opštine; 2 — otkupom od strane države; 3 — globalnom razmenom celokupnih kompleksa. — Ovo poslednje, pod rezervom da to dopušta državna bezbednost i da takve razmene podleže potvrdi oboje Vlada.

3 — Likvidacija tako zvanih osporenih dvovlasnih imanja koja su, posle povlačenja granične linije, zauzeta od državnih vlasti, po kome (bilo osnovu, te ih nije bilo moguće likvidirati po Konvenciji.

Ako su takva imanja pod udarom Zakona o agrarnoj reformi, likvidiraće se samo onaj deo koji je vlasnicima ostavljen u sopstvenost.

Ako su upotrebljena za druge javne potrebe ili svrhe, sopstvenicima će se isplatiti vrednost na bazi dnevnih cena, ako im se imanja ne mogu povratiti radi likvidacije po Konvenciji i njenoj Dopuni.

(Predlog zakona otštampan u »Službenim Novinama za 1933. g.)

MINISTARSTVO INOSTRANIH POSLOVA Kraljevine Jugoslavije

Pov. Br. 17821

Reg. oznaka

Priloga jedanaest

Predmet: Predlog zakona o Trgovinskom sporazumu, zaključenom i potpisanom u Beogradu 29. jula 1933. godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke.

Gospodinu

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPSTINE

GOSPODINE PRETSEDNICE,

U prilogu pod .1. čast nam je dostaviti Vam originalni Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 10. septembra 1933. godine, kojim smo ovlašćeni u smislu člana 63. Ustava Kraljevine Jugoslavije, da možemo podneti na rešavanje Narodnom predstavništvu Predlog zakona o Trgovinskom sporazumu, zaključenog i potpisanog u Beogradu, 29. jula 1933. godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke.

U prilogu pod .2. čast nam je dostaviti Vam deset primeraka Predloga Zakona sa obrazloženjem o gore pomenutom Sporazumu, sa molbom, da isti izvolite izneti, kao hitan, na rešavanje pred Narodnu skupštinu.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o našem osobitom poštovanju.

Ministar trgovine i industrije
Dr. I. Sumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova
B. D. Jevtić, s. r.

MI

ALEKSANDAR I

Po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralj Jugoslavije,

Na predlog Našeg Ministra trgovine i industrije i Našeg Ministra inostranih poslova, a po sašlanju Našeg Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar trgovine i industrije i naš Ministar inostranih poslova da mogu, na osnovu člana 63. Ustava Kraljevine Jugoslavije, podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje:

Predlog zakona o Trgovinskom sporazumu, zaključenom u Beogradu, 29. jula 1933. godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Nemačke.

Naš Ministar trgovine i industrije i naš Ministar inostranih poslova neka izvrše ovaj Ukaz.

u Beogradu

10 septembra 1933 godine

OBRAZLOŽENJE

Da bi se omogućila, koliko toliko, razmena dobara između naše Države i Nemačke, zaključen je, razmenom nota između Ministra inostranih poslova Kraljevine Jugoslavije i nemačkog Poslanika u Beogradu, Trgovinski sporazum sa Nemačkom, kojim se obezbeđuje primena najpovoljnijih stavova obostranoj robi pri njenom izvozu u onu drugu zemlju. Ovaj sporazum zaključen je na četiri meseca s tim, da će se, ako se na mesec dana pre isteka ne otkáže, pre-

MINISTARSTVO INOSTRANIH POSLOVA

Kraljevine Jugoslavije
Pov.Br. 18411

Reg. oznaka

Jedanaest priloga

Predmet: Predlog zakona o Naknad. spor. uz Trg. ugov. od 9-III-1932. zaklj. i potp. u Beču, 9-VIII-1933. između Kralj. Jugoslavije i Republike Austrije.

Gospodinu

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

U prilogu pod /1 čast nam je dostaviti Vam originalni ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 22

MI

ALEKSANDAR I

po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralj Jugoslavije,

Na predlog Našeg Ministra trgovine i industrije i Našeg Ministra inostranih poslova, a po sa-
slušanju Našeg Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova, da mogu,
na osnovu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije, podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje:

Predlog zakona o Naknadnom sporazumu uz Trgovinski ugovor od 9 marta 1932 godine, za-
ključenom i potpisanom u Beču, 9 avgusta 1933 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike
Austrije.

Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova neka izvrše ovaj Ukaz.

22 septembra 1933 godine

u Beogradu.

ALEKSANDAR, s. r.

Ministar trgovine i industrije,

Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić, s. r.

čutno produžiti na neodređeno vreme, pri čemu će svaka Strana imati pravo i mogućnost da ga otkáže prvog dana svakog meseca, na mesec dana unapred. Obe vlade dale su svoj pristanak i saglasile su se da se ovaj sporazum privremeno stavi na snagu prvog avgusta 1933 godine, dakle, još pre razmene ratifikacija koja se ima izvršiti u Berlinu. (Predlog zakona oštampam u „Službenim novinama” za 1933 g.).

septembra 1933 godine, kojim smo ovlašćeni, u smislu čl. 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije, da možemo podneti na rešavanje Narodnom predstavništvu predlog zakona o Naknadnom sporazumu uz Trgovinski ugovor od 9 marta 1932 godine, zaključenom i potpisanom u Beču, 9 avgusta 1933 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Austrije.

U prilogu pod /2 čast nam je dostaviti Vam deset primeraka gorepomenutog predloga zakona, sa obrazloženjem, s molbom, da isti izvolite izneti na rešavanje pred Narodnu skupštinu.

Izvolite primiti, Gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje o našem osobitom poštovanju.

Ministar trgovine i industrije,

Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić, s. r.

ALEKSANDAR, s. r.

Ministar trgovine i industrije,

Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić, s. r.

OBRAZLOŽENJE

Na dan 9 avgusta 1933 godine zaključen je i potpisan je između naše Države i Republike Austrije jedan Naknadni sporazum uz Trgovinski ugovor od 9 marta 1932 godine. Ovaj Naknadni sporazum čini nerazdvojnu celinu sa pomenutim ugovorom koji i nadalje ostaje na snazi u svima odredbama sem onih koje su ovim Sporazumom izmenjene. Izmene i dopune ovog Sporazuma odnose se na tarifske priloge pomenutog Trgovinskog ugovora. I u našoj carinskoj tarifi kao i u carinskoj tarifi austrijskoj, izvesni ugovorni stavovi ukidaju se, drugi se menjaju, a treći se dodaju. U našoj tarifi ukidaju se ugovorni stavovi za diamant, za mineralne vode i za kalcijev hlorid. Menjaju se stavovi: za ekstrakte za začinjavanje suppe, za pletenu i mrežastu vunenu robu, za konfekciju, za torbarske izrade od kože ili tkanine, za obuću od kaučuka, za izrade od slonove kosti, kornjačevine i sedefa, za dugmeta od kamenog oraha, za ručice za alate, za izrade od drveta na drugom mestu nepomenute, za hartiju za štampanje i pisanje, za cagle, platine i uobličeno gvožđe, za lim, za mašinske noževe, za izrade od žice na drugom mestu nepomenute, za noževe, peroreze i brijače, za izrade od kovanog gvožđa na drugom mestu nepomenute, za vodene turbine i za dečije igračke. Dodaju se stavovi za maltinkakao, za mašinske čipke, za prediva od jute jednoožična i višeožična, za pergamin i havana hartiju, za izrade od srebra naročito nepomenute, za lisnate opruge za automobile i za mašine za izradu kalupa i potpetica za obuću i za izradu daščica za parkete.

U austrijskoj carinskoj tarifi ukidaju se ugovorni stavovi za mineralne vode, za jugoslovensku salamu i za izvesna organska hemijska jedinjenja. Menjaju se stavovi za sveže voće, za suve šljive, za beli i crni luk, za goveda, za svinje, za konje, za živinu, za svinjsku mast i сало, za ulje za jelo, za vino, širu i medovinu, za meso, za daščice, dužice, šipke za par-

kete i table rendisane, za klince i eksera. Dodaje se stav za legure olova i kalaj.

Sem toga dodata su izvesna objašnjenja uz tarifske priloge Trgovinskog ugovora od 9 marta 1932 godine. Uz jugoslovensku tarifu dodato je objašnjenje za maltinkakao, za fitilje pletene ili tkane, za postolja za zidne lampe i za vodene turbine. Uz austrijsku carinsku tarifu dodato je objašnjenje, da će se jugoslovenska salama cariniti po najpovoljnijem stavu koji važi ili bude važio za salamu izradenu na mađarski način. Carinsko oslobodenje za ulje od tikvinnog semena vezano je za slobodan od carine izvoz iz Jugoslavije pomenutog semena.

Predvideno je, da jugoslovenska Vlada može, počev od 1 septembra 1934 godine, staviti van snage ugovorne povlastice za prediva od jute, za cagle i platine i za uobličeno gvožđe, s tim, da austrijska Vlada može, u slučaju ako bi jugoslovenska Vlada učinila upotrebu od ovoga svog prava, otkazati Trgovinski ugovor koji bi tada imao prestati da važi jednovremeno sa prestankom važenja otkazanih ugovornih povlastica.

Najzad, izmenjen je stav Sporazuma o pograničnom prometu (prilog E uz Trgovinski ugovor od 9 marta 1932 godine) odnosno poljoprivrednih proizvoda dobivenih na dotičnom poljoprivrednom dobru, kao i o prenosu žita u ovejanom i kukuruza u okruženom stanju.

Dopunski sporazum ima da stupi na snagu 14 dana po razmeni ratifikovanih instrumenata. Međutim, predvideno je da se isti može, i pre ovoga roka, privremeno uvesti u život, ukoliko to dopuštaju obostrani zakonski propisi. U smislu ove poslednje odredbe, a po postignutom sporazumu između obeju Vlada, ovaj Dopunski sporazum uveden je privremeno u život 31 avgusta 1933 godine. (Predlog zakona o štampanju u «Službenim Novinama» za 1933 g.)

Beograd, 11. septembra 1933 god.

MINISTARSTVO INOSTRANIH POSLOVA

Kraljevine Jugoslavije

Pov. Br. 17880

Reg. oznaka

Priloga: 11

Predmet: Predlog Zakona o Opštoj konvenciji za sistematizaciju imovinskih interesa bivše pokrajine Istre i bivše Trgovačke i obrtne komore sa sporazumima A, B, C i D zaključenim i potpisanim u Pulji, 12 decembra 1930 godine.

Gospodinu

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

U prilogu pod .1/1. čast nam je dostaviti Vam

originalni Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 10 septembra 1933 godine, kojim smo ovlašćeni u smislu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije, da možemo podneti na rešavanje Narodnom predstavništvu Predlog zakona o Opštoj konvenciji za sistematizaciju imovinskih interesa bivše pokrajine Istre i bivše Trgovačke i obrtne komore sa Sporazumima A, B, C i D, zaključenim i potpisanim u Pulji, 12 decembra 1930 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije.

U prilogu pod .2 čast nam je dostaviti Vam deset primeraka Predloga zakona sa obrazloženjem o gore pomenutoj Konvenciji i Sporazumima, s molbom, da isti izvolite izneti, kao hitan, na rešavanje pred Narodnu skupštinu.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom prilikom uverenje o našem osobitom poštovanju.

Ministar finansija,

Dr. Mil. Đorđević, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić, s. r.

MI

ALEKSANDAR I

Po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralj Jugoslavije,

Na predlog Našeg Ministra finansija i Našeg Ministra inostranih poslova, a po saslušanju Našeg Ministarskog saveta, rešili smo i rešavamo:

Ovlašćuje se Naš Ministar finansija i Naš Ministar inostranih poslova da mogu, na osnovu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije, podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje:

Predlog Zakona o Opštoj konvenciji za sistema-

10. septembra 1933 godine

u Beogradu

Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova,

B. D. Jevtić, s. r.

ALEKSANDAR, s. r.

Ministar finansija,

Dr. Mil. Dorđević, s. r.

Ministar inostranih poslova

B. D. Jevtić, s. r.

OBRAZLOŽENJE

Odredbama Svetomargaretskih opštih sporazuma, zaključenih u Rimu, 23 oktobra 1922 godine, između Kraljevine Jugoslavije i Kraljevine Italije, predviđeno je da se naknadnim sporazumima regulišu izvesni odnosi koji su nastali na teritorijama predašnje Austro-ugarske monarhije, koje su pripale delom našoj državi, a delom Kraljevini Italiji.

Jedno od tih pitanja tiče se sistematizacije imovinskih interesa pokrajine Istre, otoka Krka, opštine Kastav moralnih lica, javnog prava i hipotekarnih vjeresijskih zavoda, čiji se obim proteže na celu pokrajinu, ili na pogranični Kotar, ili pograničnu opštinu.

Radi regulisanja ovoga pitanja obrazovana je bila komisija sastavljena od delegata obeju zainteresovanih Vlada, koji su se sastali u Puli i, na dan 12 decembra 1930 godine, zaključili Opštu konvenciju za sistematizaciju imovinskih interesa bivše pokrajine Istre i bivše Trgovačke i obrtne komore, sa

MINISTARSTVO INOSTRANIH POSLOVA

Kraljevine Jugoslavije

Pov. Br. 17822

11. septembra 1933 god.

Gospodinu

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

GOSPODINE PRETSEDNIČE,

U prilogu pod .1/1 čast nam je dostaviti Vam originalni Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 10 septembra 1933 godine, kojim smo ovlašćeni u smislu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije da možemo podneti na rešavanje Narodnom predstavništvu Pred-

19 priloga, u kojima je izloženo stanje imovine Pokrajinskog fonda Istre, kao i raznih fondova i zaklada. Ovoj Opštoj konvenciji dodata su, kao njeni sastavni delovi, četiri Sporazuma, i to:

Sporazum o zakladi Pobar;

Sporazum o bivšim mletačkim bratovštinskim fondovima;

Sporazum o opštinskom vjeresijskom zavodu i zemljišnom vjeresijskom zavodu Istre; i

Sporazum o bivšoj opštini Kastav, bivšem cest-

nom Odboru Volosko-Opatija i bivšem Gospodar-

skom društvu u Kastvu.

Ovom Konvencijom i priključenim joj Spora-

zumima konačno su raspravljena sva otvorena pi-

tanja iz oblasti koja je bila poverena na rešavanje

pomenutoj komisiji.

Konvencija i sporazum stupaju u život sa danom

razmene ratifikacije. (Predlog zakona otštampan u

„Službenim novinama“ 1933 god.).

log zakona o Privremenom trgovinskom i kompenza-

cionom sporazumu, zaključenom i potpisanom u Atini,

20 jula 1933 godine između Kraljevine Jugoslavije i

Republike Grčke.

U prilogu pod .2/2 čast nam je dostaviti Vam deset

primeraka Predloga zakona sa obrazloženjem o gore

pomenutom Privremenom trgovinskom i kompenza-

cionom sporazumu, s molbom, da isti izvolite izneti,

kao hitan, na rešavanje pred Narodnu skupštinu.

Izvolite primiti, Gospodine Pretsedniče, i ovom

prilikom uverenje o našem osobitom poštovanju.

Ministar trgovine i industrije

Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova

B. D. Jevtić, s. r.

MI

ALEKSANDAR I

Po milosti Božjoj i volji narodnoj
Kralj Jugoslavije

Na predlog Našeg Ministra trgovine i industrije i Našeg Ministra inostranih poslova, a po saslušanju Našeg Ministarskog saveta; rešili smo i rešavamo: Ovlašćuje se Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova da, na osnovu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije podneti Narodnom predstavništvu na rešavanje: Predlog zakona o Privremenom trgovinskom kompenzacionom sporazumu, zaključenom i potpisanim 20 jula 1933 godine u Atini, između Kraljevine Jugoslavije i Republike Grčke.

Naš Ministar trgovine i industrije i Naš Ministar inostranih poslova neka izvrše ovaj Ukaz.

10. septembra 1933 godine
u Beogradu.

Ministar trgovine i industrije,
Dr. M. Dordević, s. r.

Ministar inostranih poslova,
B. D. Jevtić, s. r.

ALEKSANDAR, s. r.

10. septembra 1933 godine
u Beogradu
Ministar trgovine i industrije,
Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova,
B. D. Jevtić, s. r.

OBRAZLOŽENJE

Od kako su u celom svetu nastale izuzetne prilike, koje otežavaju razmenu dobara između pojedinih zemalja; moralo se pristupiti privremenim trgovinskim sporazumima kojima je svrha da omoguće i olakšaju trgovačku razmenu. U nizu takvih sporazuma, naša je Država još prošle godine bila zaključila jedan privremeni trgovinski sporazum sa Grčkom koji je, za vreme njegovog trajanja, dao izvesne povoljne rezultate. Pošto je taj privremeni sporazum sada prestao važiti, to je bilo potrebno da se zaključi jedan novi privremeni trgovinski i kompenzacioni sporazum, bez prejudiciranja odredaba Ugovora o trgovini i plovidbi od 2 novembra 1927 godine, koji je i sada na snazi između naše Države i Grčke. Taj novi privremeni sporazum zaključen je i potpisan je u Atini, 20 jula 1933 godine. Po tom sporazumu, jedna polovina od vrednosti naše robe, koja se uvozi u Grčku, isplaćivaće se devizama za koje će biti odobren slobodan transfer, a isplata druge polovine regulisaće se putem kompenzacije sa grčkom robom koja se uvozi u Jugoslaviju. Ta druga polovina vrednosti deponovaće se kod Grčke banke koja će izdavati kompenzacione bonove u odgovarajućoj vrednosti, na ime i po naredbi zainteresovanog jugoslovenskog izvoznika. Ti će bonovi biti prenosivi i Grčka banka će ih isplaćivati kad joj se podnesu dokazi o utovaru odgovarajuće crčke robe namenjene za Jugoslaviju. Predviđeno je da Grčka banka može, radi olakšanja prometa, zainteresovanim licima izdavati fragmentarne bonove u zamenu za pomenute kompenzacione bonove. Grčka banka će stalno izveštavati našu Narodnu banku o kretanju specijalnog računa ustanovljenog zbog pomenutog deponovanja one druge polovine vrednosti jugoslovenske robe. Od pomenutog načina isplaćivanja vrednosti jugoslovenske robe izuzima se jugoslovensko žito, za koje je predviđeno da se 80% od vrednosti isplaćuje u devizama, a samo 20% putem kompenzacije onako kao što je napred izloženo. Odnosno zaostalih potraživanja i odnosno postojećih ili eventualnih novih uvoznih dozvola i kontingenata, novi sporazum sadrži iste odredbe kao i raniji privremeni sporazum. Najzad, predviđeni su kontingenti, sa sniženim carinskim dažbinama, za izvesnu grčku robu koja se uvozi u Jugoslaviju. Sporazum je stavljen na snagu 20 jula 1933 godine i važiće do 20 marta 1934 godine, stim da će se posle toga vremena moći produžiti, ako se obe Strane o tome saglase. (Predlog zakona otštampan u „Službenim novinama“ za 1933 g.).

U prilogu pod V. čast nam je dostaviti Vam deset primeraka Predloga zakona sa obrazloženjem o gore pomenutom Privremenom trgovinskom i kompenzacionom sporazumu, s molbom da isti izvolite izneti kao hitan, na rešavanje pred Narodnu skupštinu. Izvolite primiti, Gospodine Predsedniče, i ovom prilikom uverenje o našem osobitom poštovanju.

Ministar trgovine i industrije,
Dr. I. Šumenković, s. r.

Ministar inostranih poslova,
B. D. Jevtić, s. r.

11. septembra 1933 god.

PRETSEDINIKU NARODNE SKUPŠTINE

GOSPODINE PRETSEDIČE

U prilogu pod VI čast nam je dostaviti Vam originalni Ukaz Njegovog Veličanstva Kralja od 10 septembra 1933 godine, kojim smo ovlašćeni u smislu člana 63 Ustava Kraljevine Jugoslavije da možemo podneti na rešavanje Narodnom predstavništvu Pred-

INTERPELACIJE

INTERPELACIJA

Svetislava Hodere, narodnog poslanika, na gospodina Ministra unutrašnjih poslova, povodom rada sreskog načelnika u Bošanskom Novom.

GOSPODINE MINISTRE,

G. Slavko Radošević, sreski načelnik u Bos. Novom, javno agituje za stranku Jugoslovensko radikalno seljačku demokratiju. Tako je 12. jula ove godine govorio i agitovao za tu stranku pred jednim većim brojem seljaka iz toga sreza. Kad mu je tom prilikom Petar Konstantinović, seljak iz Velike Žujevice, primetio da je njemu, kao sreskom načelniku zabranjeno da se meša u političku stranku, g. Radošević mu je odgovorio da on to ne čini kao sreski načelnik — a on je bio u uniformi — već to radi kao član Jugoslovenske radikalno-seljačke demokratije.

Stoga Vas molim, Gospodine Ministre, da mi u

INTERPELACIJA

Svetislava Hodere, narodnog poslanika na gospodina Ministra unutrašnjih poslova, povodom rada sreskog načelnika u Dvoru, Vrbaska banovina.

GOSPODINE MINISTRE,

Sreski načelnik u Dvoru g. Boško Pajić, odredio je, na traženje g. Dr. Branka Baraća, narodnog poslanika toga sreza, osam građana da čuvaju kuću noću g. Baraću i to njih četiri da stoje pred njegovom kućom do pola noći a četiri posle pola noći.

Gospodinu Branku Baraću razbili su neki građani prozore i on sumnjajući na svoje političke protivnike zatražio je od sreskog načelnika da mu baš te ljude odredi, da mu čuvaju kuću. To je sreski načelnik i uradio.

Stoga Vas molim, Gospodine Ministre, da mi iz-

INTERPELACIJA

Ing. Ferde Šege, narodnog poslanika grada Zagreba, na gospodina Dr. Iliju Šumenkovića, Ministra trgovine i industrije.

Čast mi je gospodine Ministre, uputiti na Vas slijedeći upit:

1) Je li Vam poznato, gospodine Ministre, da Državna hipotekarna banka naplaćuje razni kamatnjak na uloge u raznim krajevima naše države?

2) Ako Vam to, gospodine Ministre, nije poznato, onda želim upozoriti Vas da Državna hipotekarna banka na uloge Središnjeg ureda za osiguravanje radnika u Zagrebu neće kod svoje podružnice u Zagrebu odobriti veći kamatnjak nego 5%, dok kod svoje središnjice u Beogradu odobrava 6% i tako sili Središnji

Narodnoj skupštini izvolite odgovoriti na sledeća pitanja:

1) Da li i Vi tumačite § 118 Zakona o unutrašnjoj pravici isto ovako, kao što to tumači sreski načelnik u Bos. Novom?

2) Da li ste voljni da jednom stanete na put mešanju policijskih organa u partijski život i da strogo primenjujete član 118 pom. zakona prema svima područnim Vam činovnicima?

27. jula 1933. godine
u Beogradu.

Interpelant,
Svetislav Hodera, s. r.
narodni poslanik

izvolite usmeno odgovoriti u Narodnoj skupštini na sledeća pitanja:

1) Da li Vam je poznato da je sreski načelnik u Dvoru odredio građane da čuvaju kuću narodnog poslanika g. Branka Baraća?

2) Mislite li da uzmete na odgovor sreskog načelnika g. Boška Pajića, iz Dvora, zbog ovakvog njegovog nezakonitog postupka?

27. jula 1933. godine
u Beogradu.

Interpelant,
Svetislav Hodera, s. r.
narodni poslanik

ured, da sve svoje uloge upućuje centrali Državne hipotekarne banke u Beogradu.

Ovakav postupak Državne hipotekarne banke ne može se nikako opravdati i ne smije se trpiti, jer daje mogućnost mišljenju da se ovakvim postupkom želi koncentrirati sve uloge kod centrale, a na štetu uspešnog poslovanja podružnica.

Tražim stoga da se ovo pitanje riješi pravedno.

Ing. **Ferde Šega, s. r.**
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Inž. Ferde Šega, narodnog poslanika grada Zagreba, Kraljevskoj vladi na ruke Pretsednika Ministarskog saveta g. dr. Milana Srškića, u predmetu saziva Privrednog vijeća.

GOSPODINE PRETSJEDNIČE,

Naš Ustav od 3 rujna 1931 predviđa u čl. 24 osnutak Privrednog vijeća kao vrhovnog savjetodavnog vijeća za sva privredna pitanja naše države i naroda. U smislu te odredbe Ustava izglasan je u ovoj Narodnoj skupštini i Senatu Zakon o privrednom vijeću, koji je objavljen u Službenim novinama od 25 marta 1932 godine br. 69, pa prema tome taj Zakon ima punu zakonsku snagu.

§ 19 toga Zakona određuje: »Najdalje za tri mjeseca od stupanja na snagu ovoga zakona, Pretsjednik Ministarskog savjeta sazvaće članove Privrednog vijeća na prvo zasjedanje«.

Uzprkos tih jasnih odredaba zakona moram konstatirati, da dosada niti su imenovani članovi Privrednog vijeća, niti je Privredno vijeće bilo do sada sazivano na zasjedanje, premda je od stupanja na snagu ovoga Zakona već davno prošlo nekoliko puta po tri mjeseca. U isto vrijeme sva je naša javnost zainteresovana na riješavanju privrednih pitanja i sav rad Kraljevske vlade kreće se oko tih pitanja. Pa i u međunarodnoj politici sva je pažnja posvećena privrednim pitanjima.

Sigurno je potrebno, da Kraljevska vlada pri riješavanju privrednih pitanja sasluša i mišljenja predstavnika privrede i ja sam uvjeren, da to i Kraljevska

vlada čini, ali ne onim putem, koji je propisan zakonom o Privrednom vijeću, nego drugim putevima. Moje je mišljenje, međutim, da u ovim vremenima treba što više saradivati sa predstavnicima privrede, i njih što jače privući radu oko riješavanja aktuelnih problema ne samo radi njihovog poznavanja prilika i stvari već i radi toga, da se tim olakša odgovornost Kraljevske vlade kod donošenja svojih konačnih odluka.

Čast mi je stoga uputiti g. Pretsjedniku Ministarskog savjeta slijedeći upit:

1) Sa kojih razloga nijesu do sada imenovani članovi Privrednog vijeća u smislu § 8 Zakona o privrednom vijeću?

2) Sa kojih razloga nije g. Pretsjednik Ministarskog savjeta sazvao Privredno vijeće na zasjedanje kako to propisuje spomenuti Zakon?

3) Da li g. Pretsjednik Ministarskog savjeta misli provesti Zakon o privrednom vijeću i prema tome poduzeti potrebno, da članovi budu imenovani i sazvano Privredno vijeće na zasjedanje?

4) Ako je mišljenje Kraljevske vlade, da ovaj i ovakav Zakon o privrednom vijeću ne treba sprovesti u život, što kani Kraljevska vlada poduzeti, da se izvrši odredba Ustava, koji predviđa Privredno vijeće?

Inž. Ferdo Šega, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Inž. Ferde Šega, narodnog poslanika grada Zagreba, Kraljevskoj vladi o privrednoj krizi

GOSPODINE PRETSJEDNIČE MINISTARSKOG SAVJETA,

Privredna kriza zahvaća sve šire krugove, te danas nema više nijednog staleža, koji bi ostao pošteđen, što se osobito opaža napose u gradu Zagrebu.

U takovim prilikama nije više dosta da Kraljevska vlada poklanja svoju pažnju samo pojedinim privrednim granama, već je potrebno da se jednaka pažnja pokloni celokupnoj privredi, a naročito onim njenim granama, koje su pogodenije mjerama sa kojima je Kraljevska vlada htjela olakšati stanje našem seljaku i našem bankarstvu. Ove jednostrane mjere dovele su do toga da je znatno otešćana, gotovo onemogućena, izmjena dobara se seljacima, tim glavnim potrošačima naše industrije i našega obrta, ujedno glavnim kupcima naše trgovine.

To je sve dalo povoda predstavnicima svih tih privrednih grana da se često i u mnogim predstavkama obraćaju Kraljevskoj vladi, tražeći da se preduzmu onakve mjere, koje će obuhvatiti cjelinu naše narodne privrede.

S ovih razloga čast mi je uputiti na Vas, Gospodine Pretsjedniče Ministarskog savjeta, slijedeće upite:

1) Je li poznato Kraljevskoj vladi da se pored naše poljoprivrede i našeg bankarstva nalaze u teškoj krizi i naše obrtništvo, naša trgovina i naša industrija?

2) Ako je poznato, šta misli Kraljevska vlada poduzeti u svrhu olakšanja toga stanja, naročito obzirom na brojne predloge, koji su u tom pogledu izneseni sa strane raznih privrednih organizacija?

3) Da li misli Kraljevska vlada da od svih predloga ostvari naročito sledeće:

a) Skloniti Narodnu banku Kraljevine Jugoslavije na sniženje eskontnog i lombardnog kamatnjaka?

b) Donošenjem zakonskih mjera omogućiti što bržu likvidaciju potraživanja nastalih u vrijeme dobre koniunktore i to tako, da u prvom redu ograniči kamatniak na ta potraživanja na jednu mjeru, koja mora biti u skladu sa kamatnjakom Narodne banke?

c) Što prije likvidirati Zakon o zaštiti zemljoradnika na taj način da se zemljoradnički dugovi konvertiraju i mobiliziraju?

d) Jednako što prije likvidirati stanje nastalo Uredbom o posredovanju?

Što se tiče kamatnjaka Narodne banke, to je održavanje ovakova visokog kamatnjaka od 7.5% za eskont i 9% za lombard isključivo samo u interesu dinara naše emisione banke, a to se protivi principu, da ova naša ustanova mora u prvom redu služiti našoj narodnoj privredi, Dok se u normalnim prilikama

može ovakav kamatnjak još opravdati sa deviznom politikom, koju treba da emisioni zavod provodi u svrhu zaštite i odbrane narodnog novca, danas je sigurno da taj kamatnjak ne služi niti može služiti deviznoj politici, nego je čisto iskorišćavanje kreditnog kamatnjaka u svrhe povećanja dobitaka Narodne banke. Prema tome je interes naše državne i privredne politike, da se taj kamatnjak odmah snizi, čim će se naša narodna privreda osloboditi tereta jednog kamatnjaka, koji ide preko svake mogućnosti zarade, a stvara samo prividno kamatne dobiti.

Sniženjem kamatnjaka Narodne banke treba uporedno da ide i sniženje kamatnjaka na sva stara potraživanja, koja datiraju iz vremena konjunktura. Ta su zaduženja nastala u vrijeme i pod okolnostima, kad su mnogi mogli računati time, da će poslovi moći podnesti visoke kamate na pozajmljeni novac. Međutim bilo je potpuno anormalno, da poslovi mogu trajno i redovno omogući kamatni teret od 10% i mnogo više %, pa se i pokazalo da se nije ni vršila naplata takovih visokih kamata, već su se dužni kamati dalje pripisivali glavnici. Na taj način su se dugovi gomilali i danas mnoge naše banke vode u svojim knjigama

potraživanja, koja nikad u punoj mjeri ne mogu biti naplaćena. Tu se mora odlučnim zahvatom uspostaviti normalno stanje, a to je moguće tako, da se kamatnjak na ta potraživanja ograniči na najnižu mjeru i ujedno omogući dugoročna likvidacija tih potraživanja. Bolje je tu zahvatiti energično, nego pod vidom nekog čuvanja stečenih prava dozvoliti, da se sva naša privreda pod tim teretom sroza. Baš oni, čijim se potraživanjima radi, biti će najzadovoljniji takovim riješenjem, jer će umjesto nesigurnih i potpuno neizvjesnih potraživanja dobiti čistu i jasnu situaciju.

O Uredbi o posredovanju kao i o Zakonu o zaštiti zemljoradnika toliko je već rečeno i pisano, da tu ne treba gubiti mnogo riječi. Zakon o zaštiti zemljoradnika bio je zamišljen kao jedna privremena mjera i vrijeme je da se ta privremena mjera u interesu samih naših zemljoradnika likvidira.

Čast mi je zamoliti, da se ova moja interpelacija smatra hitnom i da se prema tome postupa.

Inž. Ferdo Šega, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Milana Božića, narodnog poslanika na g. Predsjednika Narodne skupštine povodom rešenja Arhijerejskog sabora pravoslavne crkve o likvidaciji Sveštenečkog udruženja.

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE,

BEOGRAD.

U listu »Politika« od 30. VII. o. g. na strani 4 pročitao sam da se riješenjem Arhijerejskog sabora pravoslavne crkve od 1 jula o. g. ima izvršiti likvidacija Sveštenečkog udruženja, jer da u dosadanjem sastavu ne može dalje ostati. U ovo nekoliko riječi motivisana je ovako krupna odluka protiv sve naše braće, otaca i sinova koji su krvlju svojom pečatili i svojim samopregorom kroz stoljeća bili nosioci zavjetne misli Nemanjića, mučenika Lazara i ostalih vitezova. Ovako gospoda Arhijereji guše jednim potezom pera ustanovu u kojoj je srpsko pravoslavno sveštenstvo razvilo životvornu akciju, da sveto pravoslavlje što jače rasplamsa i dođe do što vidnijeg izražaja i slave na korist Kralja i Otadžbine.

Srpsko pravoslavno sveštenstvo osnovano je 20 avgusta 1889 godine uz saglasnost Arhijereja. I kada upravo navršava 44 godine svoga plodonosnog rada nadoše se gospoda arhijereji pobudeni da ugase ovo slobodno i nepristrasno ognjište najvidenijih i najaktivnijih neimara u izgradnji naše Otadžbine.

U motivaciji ostavke bivšeg predsjednika Sveštenečkog udruženja Preosvećenog Dr. Irineja Đorđevića, razbire se da je među ostalim najvažnija zamjerka u tome »da se je Udruženje izjavilo da se neće povinovati odlukama Svetog arhijerejskog sabora i Svetog arhijerejskog sinoda ni u pitanju izmjene svojih pravila prema propisima Crkvenog ustava ni u ma kom drugom pitanju«, što Sveštenečko udruženje nikada nikojom prilikom nije izjavilo. Iz samoga natpisa koji je u pomenutom listu izašao, a u trećem stupcu gospodin Ljubomir Bogičević, predsjednik Sveštenečkog

udruženja doslovce izjavljuje ovo: »Glavni odbor našeg udruženja zbog pravila društvenih ne može biti kriv. Sveti sabor je donio odluku, da Sveti Sinod izradi opširne konture pravila Sveštenečkog udruženja i preda ih Glavnom odboru da po njima izradi nova pravila. Do danas naše Udruženje nije dobilo te opširne konture za pravila«.

Gospodine Predsjedniče,

Bezrazložno ukidanje Sveštenečkog udruženja stoji u kontradikciji sa pozitivnim zakonima, jer je ono privatno-pravna jedinica, kojoj je po § 15 Građanskog zakona zajamčen integritet.

Zakon o izboru Patrijarha zagarantovao je predsjedniku Sveštenečkog udruženja izbornu pravo, što bi ukidanjem bilo osporeno.

Sveštenečko udruženje raspolaže fondovima i legatima, prema kojima ima pozitivnih obaveza. Ukidanjem udruženja bio bi dokinut ne samo integritet pravne ličnosti, nego bi samo Udruženje bilo dovedeno u bezizlazan položaj prema svojim dobrotvorima i legatorima.

Sveštenečko udruženje je svojom štampom i sa svojih tri hiljade članova uvijek i na svakom mjestu zastupalo neprikosnoveno jedinstvo jugoslovenske nacije, ono je najizrazitiji predstavnik pravde, morala i pozitivnih snaga našeg naroda.

Sveštenečko udruženje je neustrašivo ustajalo protiv svih destruktivnih struja i ciljeva neodgovornih faktora i bilo najveći nosilac herojstva, čojstva i junštva, što je nebrojeno puta neustrašivo dokazalo i pokazalo svima koji ustajahu protiv prava narodne slobode.

Gospodine Predsjedniče,

Molim Vas da mi se odgovori:

1) Da li je Kraljevskoj vladi bio od ranije po-

znat atak na ovu uzvišenu ustanovu od strane gospo-
de Arliijereja?

2) Šta misli Kraljevska vlada preduzeti protiv
ovog najeklatantnijeg gaženja stečenih prava, jed-
nog od najrodoljubivijih staleža?

3) Ako Kraljevska vlada iz ma kog razloga nije
još ništa preduzela, molim Vas, da me odmah izve-
stite šta se misli preduzeti kako bi se pravovremeno

dala satisfakcija staležu, koji je stekao najljepše pri-
znanje sa najvišeg mjesta?

Molim Vas, Gospodine Predsedniče, da izvolite
i ovom prilikom primiti izraz mog iskrenog pošto-
vanja.

Milan A. Božić, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Milana A. Božića, narodnog poslanika, na g. predsjednika Narodne skupštine po pitanju preduzeća »Celu-
loza« u Drvaru.

PRETSEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

BEOGRAD

U vezi mojih ranijih interpelacija u stvari naše
šumsko-rudarske politike, čast mi je podnijeti Vam
interpelaciju u pitanju preduzeća Celuloze u Drvaru,
koja je u uskoj vezi sa državnim preduzećem »Šipad«.

Marta 1931—1932 godine obustavljen je svaki rad
Celuloze i na taj način ostalo je bez hljeba 4000 duša,
koje su skoro isključivo živjele od zarade u Celulozi.

Prema izjavi šumskih stručnjaka na stovarištu
Celuloze leži preko 180.000 prostornih metara celu-
loznog drveta, koje se isključivo može upotrebiti sa-
mo u fabrici Celuloze.

Celuloza se nalazi u neposrednoj blizini Šipado-
ve strugare pa su se iz iste svi otpatci uz primjernu
cijenu ustupali Celulozi i na taj način bila je pojefti-
njena produkcija.

Sada je uslijed nerada Celuloze prekinuta svaka
naša veza sa stranim tržištima, pa je priliv deviza Na-
rodne banke znatno smanjen — za nekih 70—80 mili-
ona dinara.

Na osnovu izloženoga molim da mi se odgo-
vori na sledeće:

1) Je li gospodin Ministar šuma i ruda bio svje-
stan, da će upornim održavanjem visokih cijena ce-
luloznog drveta, koje sada trune na stovarištu, pre-
stati svaki rad u Celulozi i na taj način 4.000 duša o-
stati bez hljeba?

2) Šta može gospodin Ministar da odgovori na
to, da je ovakvim radom nanešena ogromna šteta u
prvom redu Šipadu, kao čisto državnom preduzeću i
Celulozi, koja je dobrim djelom u državnim rukama.

3) Konačno pitam gospodina Ministra, da odgo-
vori, da li je pokušao da izračuna koliki bi bio finan-
sijski efekat, da je snizio takse na celulozno drvo i
omogućio iskorišćavanje otpadaka sa Šipadove stru-
gare. Osim toga neka mi odgovori koliki je gubitak
pretrpio Šipad i država usled nerada Celuloze i celu-
loznog drveta, koje leži i trune preko dvije godine
na stovarištu.

Molim Vas, Gospodine Predsedniče, da primite iz-
raz moga iskrenog poštovanja.

U Sarajevu, 3 avgusta 1933 god.

Milan A. Božić, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Milana A. Božića, narodnog poslanika, na g. predsjednika Narodne skupštine, o izboru članova uprave u
državnim preduzećima Dobrljin — Drvar i drugim.

Gospodinu

PRETSJEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

BEOGRAD

Na osnovu člana 72 Zakona o poslovnim redu u
Narodnoj skupštini čast mi je podnijeti ovu interpe-
laciju s molbom da nadležni gospodin ministar izvoli
dati svoj odgovor na istu u jednoj od narednih sjed-
nica Narodne skupštine.

Gospodine Predsjedniče, na 30. jula održana je
glavna skupština Šumsko-industrijskog preduzeća Do-
brljina-Drvar A. D., na kojoj su izabrani novi odbori,
upravni i nadzorni. Slično kao i u upravi industrije
gvožđa u Zenici, u koju je Upravu g. Ministar šuma
i ruda većim dijelom izabrao čisto svoje ljude, pa

među njima čak i svoga brata Ivu, apotekara iz Za-
greba, tako je učinjeno i u Šipadu.

Za nas je tendencija g. Ministra šuma i ruda u
potpunosti prozirna. G. Ministar nije imao nikako u
vidu pri izboru odbora one naše stručne ljude iz biv-
ših granica Bosne i Hercegovine, koji imaju najjača
prava da u ta preduzeća kao članovi uprave uđu. Či-
tava naša javnost revoltirana je ovim postupkom g.
Ministra šuma i ruda, pa molim da mi se odgovori na
slijedeća pitanja:

1) Da li g. Ministar šuma i ruda smatra da su dr-
žavna preduzeća njegova domena, kojom on može
da raspolaže po svom ličnom čefu?

2) Šta je rukovodilo g. Ministra šuma i ruda pri
izboru članova uprave državnih preduzeća?

3) Da li je poznato g. Ministru šuma i ruda da

njegovi potezi u našoj šumarskoj i industrijskoj politici idu na štetu naroda i države.

4) Da li je g. Ministar šuma i ruda svjestan da između vrhovnih nadležstava i državnih preduzeća, a osobito između »Šipada« i šumske direkcije i ministarstva, ne vlada onaj sklad, koji bi zagantovao uspješno poslovanje preduzeća, a s tim i omogućio trajno zaposlenje našeg svijeta.

5) Pitam gospodina Ministra šuma i ruda da li zna da je dosadašnja politika Ministarstva šuma i ruda u pogledu izuzimanja pojedinih kompleksa iz ugovornih šumskih područja, vodena konsekvantno tako, da je ljubomorno čuvana kompaktnost svih područja državnih preduzeća. Radi toga su redom odbijane sve molbe i zahtjevi svih zainteresovanih domaćih naših pilanara. Međutim, gospodin Ministar šuma i ruda bez čijeg pitanja i znanja na svoju ruku izuzima pojedine dijelove najboljih »Šipadovih« šuma i podjeljuje ih svojim miljenicima i rodbini. Izgleda da g. Ministar šuma i ruda nije ni izbliza ušao u unutarnje poslovanje naših državnih preduzeća jer ovim svojim potezima

čini fatalne pogreške kojima se ne mogu dogledati posledice, jer da je g. Ministar imalo ušao u unutarnje poslovanje državnih preduzeća onda bi znao, da je država utrošila preko 500 miliona dinara na razne investicije, kao puteve, trasiranje pruga, željeznice, zgrade i postrojenja. Rasparčavanjem »Šipadovog« ugovornog područja tangenta za amortizaciju ogromnih investicija strahovito se umanjuje.

Konačno pitam g. Ministra šuma i ruda, kada već postoje odbori pojedinih državnih preduzeća, koja on postavlja pa makar oni bili sastavljeni po rodbinskom i prijateljskom kriteriju, čemu mu služe kada ih ni u čemu ne konsultuje.

Smatrajući da je intervencija po ovim stvarima hitna, jer se radi o ogromnom oštećenju države i narodnih interesa, to Vas molim, Gospodine Pretsjedniče, da sve preduzmete da bi se bar u dvanaestom času koliko toliko sačuvao prestiž i autoritet državne vlasti.

Milan A. Božić, s. r. p.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na g. Ministra finansija radi utaje poreza, neispravnih ugovora i raznih zloupotreba kod prijave i odmere poreza Zagrebačke pivovare i Tvornice slada d.d. u Zagrebu.

GOSPODINE MINISTRE,

Na 8 februara 1933 godine stigla je Poreškoj upravi za grad Zagreb ova prijava:

„Zagrebačka pivovara i Tvornica slada d. d. u Zagrebu, imade u Zagrebu, Karlovcu, Sisku i ostalim mjestima po Savskoj banovini bilo svoje vlastite, bilo iznajmljene lokale za restauracije i gostione, koje daje dalje u podnajam raznim restauraterima i gostioničarima. Takove su na pr. restauracije i gostione: »Lovački rog«, Hlica 31, »Central hotel«, restauracija »Zagrebačke pivovare«, »Maksimir«, »Imperijal«, gostiona »K Tržnici« itd. u Zagrebu, kao i razne gostione po gradu Sisku, po gradu Karlovcu i drugim mjestima, što se sve može ustanoviti iz poslovnih knjiga, napose iz blagajne i korespondencije u samoj Zagrebačkoj pivovari.

Te svoje lokale daje Zagrebačka pivovara u najam ili podnajam, restauraterima i gostioničarima, ali su ugovori o najmu sačinjeni lažno i u takvoj formi, da nije najamnina označena ispravno u istinitoj visini, nego jedva sa 10% od faktično ugovorene i plaćene najamnine. To je načinjeno sve u svrhu da se ošteti država i da se zavedu poreske vlasti, na taj način, što je na pr. u ugovoru sa zakupnikom restauracije »Lovački Rog« Tonajcom Antunom sačinjen ugovor lažan, prema kome mjesečna kirija iznosi samo 5.000.— dinara, a dočim je označeno din. 10.000 mjesečno kao ošteta za inventar. Međutim, taj inventar u restauraciji vlasništvo je istoga zakupca Antuna Tonajca a nije vlasništvo Zagrebačke pivovare nego je njen raniji inventar kao neupotrebiv spremljen na tavan. Osim toga isti Tonajec, a po istom sistemu i svi ostali zakupnici plaćaju za pivo kod Zagrebačke pivovare po hektolitru 940.— dinara a u isto vreme ista pivovara prodaje drugim svojim mušterijama isto pivo po 720.— dinara; prema tome je vidljivo da je razlika u cijeni piva od din. 220.— po he-

ktolitr u naknada one zatajene najamnine a takovi su ugovori sačinjeni i sa ostalim zakupcima po drugim lokalima koje drži navedena pivovara, a takav je ugovor u istoj restauraciji »Lovački Rog« (sačinjen i sa kasnijim zakupcem Tonajcem. Prema tome stvarna, faktička, zakupnina za restauraciju »Lovački Rog« u Zagrebu iznosi godišnje 750.000.— dinara a navedena zagrebačka pivovara iskazala je tu zakupninu samo sa 60.000.— dinara, jer je ostatak godišnje zakupnine prikrila od države, pod vidom oštete za inventar i pod vidom povišene kupovne cijene za pivo od 220.— dinara po hektolitru. Na ovaj način oštećena je država za milionske svote poreza. Kada se pregledaju knjige iste pivovare ustanoviće se koliko hiljada hektolitara se pravilo prometa sa pivom, pa će se ustanoviti, koliko je grdna šteta nanesena državi. Preslušanjem svjedoka Joce Borovca nadkonobara u »Lovačkom Rogu« i Nikole Miklanša, natkonobara, Tklačićeva u Hlica 24 u Zagrebu, ustanoviće se da u »Lovačkom Rogu« tamo se nalazeći inventar nije vlasništvo Zagrebačke pivovare, a prema tome i ošteta od 10.000.— dinara mjesečno da je fingirana sa planom, da se ošteti država na porezu. Da se ustanovi, da takav zakupni ugovor postoji, treba taj ugovor zatražiti od Tonajca Antuna, biv. zakupnika »Lovačkog Roga« u Zagrebu a sada na Bleđu kod g. Ambrožića. Taj isti ugovor nalazi se u prepisu u arhivi braničkog suda Komore za trgovinu, obrt i industriju u Zagrebu u predmetu tužbe zagrebačke pivovare protivu Tonajca od meseca jula 1932 godine, a isti ugovor u prepisu nalazi se i kod Okružnog suda u Zagrebu u stečajnom spisku zakupnika »Lovačkog Roga«. Takav ugovor ima i Antun Tonajec u Ljubljani, kavana »Evropa«. Takovi lažni ugovori, u svrhu prikrate erara finansijskog, sklopljeni su i sa svima ostalim zakupnicima, podzakupnicima, najamnicima i podnajamnicima Zagrebačke pivovare, ne samo u Zagrebu, nego i u

svim mjestima izvan Zagreba, napose u Sisku i Karlovcima i ostalim mjestima, gdje takove lokale Zagrebačka pivovara u navedenu svrhu drži. Prema tome Zagrebačka pivovara i Tvornica slada d. d. u Zagrebu prikraćuje državi erar godišnje za milijonske iznose, pa kao državljanin ove države a i kao čovjek, koji teško sabirem pare, da plaćam poreze koji su upravo za to tako visoki, što ovakve milijonske firme državu varaju za milijone, koje moramo onda mi siromasi da doplačujemo. Tu prijavu podnio je Milan Vojvodić, posjednik u Zagrebu, Samoborska cesta 1, sa molbom, da se po ovoj prijavi odredi najstrožija istraga te da se konstatuje koliko je državni erar kroz zadnje tri godine ovakvim postupkom Zagrebačke pivovare oštećen, te da je prema ukupnoj svoti predloži nadležnom Ministarstvu po propisu zakona na zasluženu kaznu. Međutim poreski i finansijski organi slabo se brinu kod ove ovako jake fabrike piva za postupak, jer isti izgleda miruje a to sve dokazuje, kako je borba protivu korupcije, kao najvećega zla opravdana.

Stoga sam slobodan umoliti Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite usmeno u Narodnoj skupštini odgovoriti:

1) Je li Vam poznato, da Zagrebačka pivovara pravi lažne zakupne ugovore i iskazuje manju kiriju

nego ju je faktično prima, tako da je država oštećena za milijone kod tih svih ugovora;

2) Jeste li voljni odrediti, po vlastitim organima sa posebnim punomoćijem strogu istragu po ovom predmetu, da se po knjigama Zagrebačke pivovare ustanovi, koliko ima takovih lažnih ugovora i glede kojih restauracija i gostiona i po kojim mjestima, te za kolike svote je po svakom tom zakupnom ugovoru država prikraćena u naplati poreza, a na temelju toga jeste li voljni hitno odrediti da se pivovara za takav svoj rad privede zasluženoj kazni, kao i svi organi nadležne poreske i finansijske vlasti, koji su propustili, da po tom predmetu hitno ureduju u čuvanju državnih prihoda?

3) Jeste li voljni radi ovakvog rada kartela pivovara (Zagreb, Karlovac, Sisak itd.) odrediti reviziju carina na pivo i ukinuti sve zaštitne carine za pivo, kada pivovare na ovakav način za milijonske svote oštećuju državu?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mom osobitom poštovanju.

17. avgusta 1933 godine
Beograd

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Stanka Trkulje, narodnog poslanika na Ministra saobraćaja o lošim saobraćajnim vezama na vicinalnoj pruzi Caprag—Karlovac, koja je udešena u korist autobuskog preduzeća Zagreb—Topusko.

GOSPODINE MINISTRE,

Godine 1903 uredena je jugo-zapadna krajišna železnica Caprag-Karlovac i od prvog početka na toj vicinalnoj pruzi bila je po voznom redu osigurana putnicima sigurna veza tri puta prema Zagrebu i tri puta iz Zagreba u svako mjesto na toj pruzi, svakog dana. To je bilo kroz čitavih trideset godina. Ali od Zagrebačke direkcije železnica ostali su nekoji činovnici, po narodnosti Madari, koji su sastavljali vozne redove do 1918 godine, do dana ujedinjenja našega, i isti ti ljudi ostali su da i dalje prave vozne redove i u državnim železnicama Kraljevine Jugoslavije, jer čini se po vicinalnoj politici koja se kod nas vodi, da mi nemamo inače za taj posao sposobnih ni Srba, ni Hrvata ni Slovenaca. Samo oni, iako su u službi naših državnih železnica, putuju svake nedelje do Budimpešte i natrag, imaju izgleda isključivu sposobnost da prave vozne redove za jugoslovenske državne železnice. Sve naopako se radi pa je naopako izrađen i vozni red za prugu Caprag—Karlovac. Dok se na čitavom svijetu na svim železnicama ubrzava vrijeme putovanja, kod nas se radi obrnuto. Što nikad bilo nije sada je na navedenoj pruzi Caprag—Karlovac vrijeme vožnje znatno produženo, na svakoj stanici čeka voz tako dugo da putnici gube volju da se koriste vozom. Osim toga takove su veze udešene da se škanaliziraju i svi šefovi stanica i svi čuvari pruga, kao i sav personal, koji vrši saobraćaj na pruzi Caprag—Karlovac, a kada bi se odredio pregled prodanih voznih karata vidjelo bi se kako je putnički broj radi toga nesnosnog voznog reda na pruzi Caprag—Karlovac silno umanjen kod svih onih vozova, koji su do sada ostali bez veze bilo

prema Beogradu bilo prema Zagrebu. Svi se pitaju i čude zašto je baš sada takav nesretni vozni red sastavljen da ima gore veze na sve strane nego ma koji vozni red kroz ranijih trideset godina. Dok su prije bile dnevno tri veze preko Karlovca za Zagreb i preko Capraga za Zagreb, sada imaju samo dve veze i to vrlo loše. Prije je brzi voz iz Beograda imao vezu u Capragu za Topusko, koje je najveće lječilište Savske banovine na pruzi Caprag—Karlovac, a sada brzi voz iz Beograda stiže oko šest sati ujutro u Caprag i tamo putnik-bolesnik treba da čeka oko pet sati na vezu da ide za Topusko. Time se ubija i turizam kao i svaki obzir na prometne potrebe radi lokalnih vašara, a ide se zatim, da se umanje prihodi državnih željeznica. Uveden je putnički voz iz Karlovca u 0,32, koji nije bio potreban a radi njega moralo se povećati brojno stanje činovnika i službenika, radi noćne službe, dakle, povećane su još i režije a umanjeni su prihodi. Već i svaki putnik dobija dojam, da je vozni red udešen tako, da se putnici odvrte od putovanja željeznicom i da se koriste prevozom autobusom, koji je snizio cene ispod tarifa železničkih te je uvijek pun putnika dok je železnica prazna. To važi za jutarnje veze preko Capraga za Zagreb i za večernje veze iz Zagreba preko Capraga. Žalosna je ta konstatacija, da činovnici direkcije sastavljaju vozne redove i ne pitajući mišljenja i predloge šefova stanica na pruzi Caprag—Karlovac i ne pitajući za prometne potrebe pojedinih važnih mjesta na pruzi nego samo u interesu autobuskog preduzeća, o čemu svi javno govore.

Obzirom na te činjenice, koje se mogu uvideti upoređenjem kretanja vozova na pruzi Caprag—Karlovac u voznom redu do 15 maja 1933 i onih u novom

voznom redu, jer se vidi i brzina kretanja, kao i veze sa drugim vozovima na glavnim prugama, molim Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti

1 — Je li Vam poznato da je novi vozni red na pruzi Caprag—Karlovac udešen na štetu državnih železnica a u korist autobusnog preduzeća Zagreb—Topusko?

2 — Šta kanite preduzti da se taj vozni red ispravi, u korist putnika i železničkog saobraćaja, da se osiguraju ne samo bolje potrebne veze prema Zagrebu i Beogradu i obratno; nego da se osigura veća brzina putovanja, jer se danas polaganije vozi nego prije

30 godina na toj pruzi?

3 — Kanite li sastavljača takvog voznog reda privedi kazni, koji radi na štetu državnih železnica, da se u buduće takovi slučajevi ne ponove, jer železnice služe u javnom interesu ali su i komercijalno preduzeće, koje mora voditi računa da poveća svoje prihode a ne da ih umanjuje na korist drugih preduzeća. Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mom osobitom poštovanju.

18 avgusta 1933 godine

Beograd.

Stanko Trkulja, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na Ministra pravde, u stvari zaštite zemljoradnika protiv velikih troškova ovršnog postupka i glede ovrha zavedenih na novi prirod pšenice, koja se prodaje u bescenje.

GOSPODINE MINISTRE,

Po postojećim propisima Zakona o zaštiti zemljoradnika vode se na području Dunavske banovine tolike parnice i toliki ovršni postupci, da su troškovi podesefostručili ovršna potraživanja. Došla je velika deputacija zemljoradnika iz Srežova žalbaljskog i titalskog, koji su predočili na nadležnim mjestima dokazke sa sudskim ispravama, o velikim troškovima egzekucije za dužne kamate, kao i o tome, da su uzete pod zapljenu i izvršenje mnoge kamare žita, koje su prodavane u besćenje. Troškovi su se gomilali, a potraživanja se ne podmiruju, jer je suviše niska cena seljačkih proizvoda, koja je po dražbi još daleko niža, pa se tako upropaštava na hiljade porodica, dobrih domaćina, a narodnih ljudi; radi previsokih troškova ovršnih, a preniskih cena seljačkih proizvoda. Dnevno se provode silne javne dražbe, sudski izvršitelji uz intervenciju advokata prave velike troškove, prodaju se i pokretne kao i nepokretne ispod svake opravdane razumne cene, uništavaju se naši dobri zemljoradnici u najizloženijim krajevima naše države. Treba pregledati sudbena akta kod svih sudova sa navedenog područja, kao i na području svih ostalih sudova u zemlji, pa će se viditi kako su teške posledice zahvatile naš narod koji se bavi zemljoradnjom.

Obzirom na to potrebno bi bilo da se uvede minimalna tarifa sudskih i ovršnih troškova, potrebno bi bilo da se zaustavi ovaj vrlo nagli tok postupka u izvršenju, da se spase i narodna imovina u narodnim rukama i da se spasu dobri naši narodni domaćini sa svojim porodicama od propasti. Potrebno je, da se što

pre donese zakon o zaštiti zemljoradnika, koji bi konačno rešio pitanje razduženja seljaka i koji bi doneo ozdravljenje privrednih i kreditnih odnosa u našoj zemlji.

Molim Vas, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1 — Je li Vam poznato, da se zemljoradnici upropaštavaju velikim parničnim i ovršnim troškovima za utužene tražbine kod sudova ne samo u Dunavskoj banovini nego i po ostalim banovinama u našoj zemlji i da su ti troškovi u nesrazmjeri sa trižbinama za koje se postupak vodi?

2 — Šta kanite odrediti, da se obustave preterana izvršenja sa visokim egzekutivnim troškovima kod svih sudova, koji vode postupak protiv zemljoradnika i jeste li voljni odrediti jednu minimalnu tarifu za troškove kod ovršnog postupka?

3 — Jeste li voljni u saglasnosti sa ostalim nadležnim g. g. ministrima što prije donijeti pred Narodnu skupštinu zakonski predlog o razduženju seljaka zemljoradnika na pravednoj osnovi, te jeste li voljni donijeti na pretres i hitan zakonski predlog o regulisanju privrednih odnosa u zemlji u pogledu obaveza kao i u pogledu kreditnih odnosa, za sve slojeve naroda u našoj Kraljevini?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mom osobitom poštovanju.

18 avgusta 1933 god.

Beograd.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Nikole Kešeljevića narodnog poslanika, na gospodina Ministra finansija o egzekutivnoj naplati poreza.

GOSPODINE MINISTRE,

Putujući po celoj zemlji svuda u svima krajevima narod se žali na naplatu poreze u nevreme, a naročito na egzekutivnu naplatu i egzekutore.

Ja sam se lično uverio, da su ti egzekutori ljudi pokupljeni i Bog zna otkuda i Bog zna ko su. Vrše nemilosrdne prodaje stvari, žita se uzimaju sa krstina, ispod vršaljca, prodajući spekulantima u besćenje i

od tih novaca uglavnom se naplate samo troškovi egzekutora — a porez i dalje ostaje na dugu.

Video sam primer da je u Indiji prodana šivaća mašina koja košta nekoliko hiljada dinara za dvadeset dinara a sirota žena sa troje dece koja je živela od rada na šivaćoj mašini, ostala je sa decom bez hleba.

Sedeći u jednoj kafani čuo sam svojim ušima, kako jedan mladi dečko priča, da je zaradio sedam hiljada i dve stotine dinara i podneo račun putnih troškova od 400 dinara, dalje je psovao nekog drugog kolegu, koji je nakupio 12.000 i podneo račun za putne troškove 720 dinara. Kad je taj mladić izašao, seljaci i građani su počeli da psuju i grde. Iz tih grduji doznao sam da su oba ta tipa poreski egzekutori.

Jednome posedniku iz Srema, solidnom domaćinu, videnom čoveku jednom od najistaknutijih ljudi u celome Sremu uzimaju žito ispod vršalice za porez terajući ga da stupi u JRSD stranku.

Takve se mere preduzimaju prema svima vidljivim zemljoradnicima, trgovcima, zanatlijama i radnicima, koji neće da se upišu za članove JRSD stranke i cinički im se objašnjava, da će im se takve stvari i dalje dešavati dok god se ne upišu u JRSD stranku.

U srezu ovče-poljskom egzekutori uzimaju za naplatu poreza sve ne ostavljajući seljacima ni semena. Zašto se sada vrše naplate poreza egzekutivnim putem u nevreme? Zašto se to ne čini u oktobru mesecu, kad seljaci prodaju plodove po povoljnijim cenama?

Ovakvim načinom nateruju se seljaci da spekulativno prodaju žito i plodove u bescenje, seljaci ostaju bez žita i plodova, prodate stvari i plodovi idu na egzekutivne troškove, a narod i dalje ostane dužan porezu državi.

Da li ste voljni gospodine Ministre odmah izdati naredenje da se obustave egzekutivne naplate poreza, sem toga da li ste voljni da izdate naredenje da će se poreza naplaćivati u drugoj polovini meseca oktobra a da se o tome obavesti celo stanovništvo države kako bi se blagovremeno pripremlilo.

22 avgusta 1933 god.

Beograd.

Interpelant,

Dr. Nikola Kešeljević, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Nikole Kešeljevića, narodnog poslanika, na gospodina Ministra unutrašnjih dela o aferama u Beogradskoj opštini i zabrani da se o tom piše u štampi.

GOSPODINE MINISTRE,

G. Jovan Misirić, narodni poslanik podneo je pre 10 meseci interpelaciju o takozvanoj Slip aferi ili pavovskoj, kako je »popularno« nazvana.

Poznato je da je sa pitanjem koncesije za podizanje Električne centrale vezana takode jedna prljava afera.

Rad pojedinih odbornika okićen je stotinama afera, te se o tome u javnosti piše i govori. Takvih primera može se nabrojati stotinama. Ja sam podneo interpelaciju o radu opštinskog odbornika g. Radojka Gavrilovića. U listu jugoslovenske narodne stranke »Borbi« zatim u »Politici« i drugim listovima, piše se o režimu i strahotama u Dömu staraca i starica u Beogradu i Upravnika doma, koji je bio opštinski odbornik i kao takav postao Upravnik Doma staraca.

Svi ti fakti i prljave stvari beogradske opštine poznate su i Vama, Gospodine Ministre, podnete su o tome interpelacije, međutim krivce za te prljavštine nije ni glava zaboleta. Oni i dalje vršljaju, vrše funkcije Beogradske opštine odbornika a da bi lakše vršili prljavštine i dalje, ne može se o tome ni pisati u novinama na pr. o aferi »Slip«.

Uopšte Beogradskoj opštini ne može se pisati ništa sem pohvala. Zbog afere Slip otpuštena su dva Rusa i jedna Ruskinja, i nekakav dnevničar. Ta dva Rusa imaju krupna naučna imena, igrali su u opštini podredene, trećestepene uloge, međutim celu krivicu su bacili na njih. Oni traže da se cela stvar iznese pred Sud.

Za vreme diktature izdato je naredenje i dozvola, da svako može pod svojim potpisom i odgovornošću pisati sve o neispravnom radu, ma koga državnog funkcionera ili samoupravnog. Danas kad je kao sankcijim parlamentarni režim ne može se ništa napisati ni o opštinama, srčkim načelnicima, banovinama, ili ma kakvim državnim ili samoupravnim organima!

Kako takva naredenja možete izdati samo Vi kao Ministar unutrašnjih dela to Vas, Gospodine Ministre, pitam prvo:

- 1) Da li ste izdali takvo naredenje?
- 2) Da li mislite izdati naredenje, da te zabrane postoje i ne važe, te da se može objektivno kritikovati u štampi i govoru svačiji javni rad?
- 3) Mislite li preduzeti mere, da se u Beogradskoj opštini zavede red i udalje ljudi, protiv kojih su podnete optužbe, i kazne, kako oni iz viših uprava tako i sadašnji, koji su počinili prljava dela?
- 4) Molim da naredite da se ova interpelacija može u celosti štampati u svima listovima, koji to žele i da se i u buduće može slobodno o ovakvim stvarima pisati.

Molim da mi na ovu moju interpelaciju odgovorite usmeno u Narodnoj skupštini.

22 avgusta 1933 god.

Beograd.

Interpelant,

Dr. Nikola Kešeljević, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na gospodina Ministra trgovine i industrije o radu kartela na štetu naše narodne privrede.

GOSPODINE MINISTRE,

U našoj štampi već se više godina piše i dokazuje o štetnom uplivu kartela na našu narodnu privredu. Izgledalo je da će se stati na put ovome udruženju bogatih pojedinaca, da se i dalje bogate na račun slabijih i najsiromašnijih slojeva našega naroda. Međutim karteli se množe i sve dalje razvijaju svoju djelatnost da unište našu narodnu privredu, jer sebi osiguravaju zaradu na svojoj robi onako i onoliko kako i koliko oni hoće. To im omogućuje po gotovo sretno zamišljena naša zaštitna carina. To je sve učinjeno na štetu potrošača naše zemlje. Uvažiti treba da naši seljaci čine 83% od sviju potrošača u našoj državi za veliki deo raznih proizvoda, pa prema tome velike zarade kartela idu u glavnom na grbaču seljaka. Kada se uvaži da seljak mora da dađe na primer ječma: za jedan plug 800 kg., za jedan trier 3000 kg., za 1 kg. sapuna 18 kg., za jednu šibicu 2 kg., za jednu konjsku potkovu 12 kg., onda se vidi kako će nekoliko hiljada ljudi da iskoriste svu muku našeg seljačkog naroda. Tada će se kartelisati i trgovina žitom u rukama nekolicine ljudi, udružiti će se u sindikate izvoznika, pa će plaćati seljacima proizvođačima najnižu moguću cijenu i tako će se nekoliko kartela trgovaca žitom, koji nisu ni orali, ni sijali, ni žnjeli, ni vršili, metnuti u svoje džepove glavnu dobit od seljačke muke. Ova konstatacija zapažena je u redovima poljoprivrednika napose seljaka koji izgleda da osećaju potrebu da se i oni kartelišu, pa da žito ne prodaju nikome nego svojim zadrugama a one savezima, da ga izvezu. Osim toga da ne kupuju od kartelirane industrije i trgovine ništa bez čega mogu biti, odnosno što mogu na drugi, jeftiniji način da nabave. Već se oseća takovo grupisanje, da se vratimo predistoriskom dobu, da se gvōzdeni plug zameni ralicom a mesto skupih fabričkih štofova kartela da sukno za odelo seljaka tkaju njihove žene i ćerke a mjesto fabričkog sapuna da si prave sami sapun od loja i pepela. Za bolje unovčanje žita da podižu seoske mlinove, pa zadružne fabrike za izradu ulja od semena, tikava, suncokreta i t. d. To se sve kreće pod parolom: sve što nam treba u našim je rukama, daje nam naša poljoprivredna proizvodnja

— samo stvorimo program rada i dobro se organizujemo. Nas zato iskorišćuju svi, jer nismo organizovani, a snaga države je u nama”.

Pošto karteli u našoj zemlji zahvaćaju već takve razmere da se iz sela naših pokreće misao na organizaciju protiv kartela, to je krajnje vreme da država zahvati u te nesavesne kartele koji izrabljuju svu našu narodnu privredu. U kartelima su u glavnom stranci koji imaju računa da uništavaju našu narodnu privredu svim sredstvima. Naš narod ima pravo da ustane na svoju obranu i obranu svojih životnih interesa od organiziranih izrabljivača po raznim kartelima. Žalosno je da se kod nas trpi da svako strano preduzeće koje je redovno i kartelisano, da nosi pokraj svoga naziva firme i nostrifikaciju kao „Jugoslavensko”. Telefonski imenici i trgovački registri pokazuju grdne cifre tih „Jugo”-firma, koje su taj naziv iskoristile samo u nakani da nanose štetu našoj narodnoj privredi. Obzirom na to sve slobodan sam umoliti Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1 — Je li Vam poznato, da kartelisana strana industrija, u našoj zemlji, uz pomoć naše zaštitne carine, uništava sa visokim cenama svoje robe naše potrošače, a ujedno karteli stranih trgovaca u našoj zemlji pod raznim firmama da ubijaju cene naše seljačke proizvodnje?

2 — Kanite li doneti pred Narodnu skupštinu hitan zakonski predlog, sa strogim kaznenim odredbama, za suzbijanje kartela u našoj zemlji, jer uništavaju našu narodnu privredu.

3 — Jeste li voljni, dejstvovati kod G. Ministra finansija, da hitno odredi, preko posebnih izaslanika, reviziju oporezovanja sviju karteliranih preduzeća i trgovačkih firma u zemlji, jer su do sada državni prihodi prikraćeni za više stotina milijona dinara svake godine.

Izvolite, gospodine Ministre, primiti uverenje o mome osobitom poštovanju.

25 avgusta 1933 godine

Beograd.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik

PRETSJEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

Beograd

Gospodine Pretsjedniče,

Na osnovu čl. 72 Zakona o poslovnom redu u Narodnoj skupštini, čast mi je podnijeti slijedeću interpelaciju, na koju molim da mi nadležni gospodin Ministar šuma i ruda izvoli odgovoriti na jednoj od narednih sjednica Narodne skupštine.

Koncem 1932 godine uputio sam na nadležnog g. Ministra šuma i ruda interpelaciju u kojoj sam ilustrovao slučaj velike šumske industrije „Krivaje” i nečuvena zlodjela njenog direktora Frica Regenštrafa. Iako je interpelacija bila potpuno dokumen-

tovana, a pored toga radilo se o grdnim stomilion-skim štetama koje je država imala da pretrpi, ipak g. Ministar šuma i ruda na tu interpelaciju nije odgovorio. Po istoj stvari govorio sam argumentovano prilikom generalne i specijalne budžetske debate 1933/34 godine.

Pošto pitanje „Krivaje” još nije skinuto s dnevnog reda, a izvanredna je skupština „Krivaje” na dan 27 avgusta ove godine, te neka mi g. Ministar šuma i ruda izvoli dati odgovor na sledeća pitanja:

1 — Na kakav način misli g. Ministar da uredi dosadanje neodrživo stanje u „Krivaji” i koje mjere misli da preduzme da se u „Krivajinom” području opet počne sa radom?

2 — Na kojoj osnovi zamišlja g. Ministar da

organizuje »Krivaju« ili ma koje bilo preduzeće, koje treba da eksploatiše dosadanje »Krivajino« područje?

3 — Poznato je iz novina da je protiv Regenštrafja u toku krivični postupak koji mora da ima za posledicu stavljanje otštetnog zahtjeva od Regenštrafja za visoku sumu. Da li je g. Ministar šuma i ruda, kao zastupnik državnog erara, koji je vlasnik 26 posto „Krivajinih“ akcija, i šta preduzeo da se osigura „Krivajino“ potraživanje od Regenštrafja?

4 — Da li bi moglo doći do strašnog eksploatisanja radnika sa strane nekih susjednih preduzeća kao što je „Našička“ u Zavidovićima, koja plaća radnike po satu 75 para, da je omogućen rad „Krivaji“. Neka g. Ministar odgovori da li bi „Krivaja“ mogla, pored svih teškoća, da sada radi, kad bez prekida rade sve

industrije u tamošnjem kraju.

— 5 Na koji način misli g. Ministar šuma i ruda da obezbjedi 26 miliona dinara, koji pripadaju „Krivaji“ a koji su putem suda konfiskovani od Regenštrafja po tužbi pretsjednika „Krivajinog“ upravnog odbora g. dr. Milana Ulmanskog.

6 — Da li je g. Ministar šuma i ruda išta preduzeo da bečke vlasti ne izaigravaju postupak po tužbi protiv Frica Regenštafja.

Primité i ovom prilikom, gospodine Pretsjedniče, uvjerenje o mom poštovanju.

Sarajevo, 4 avgusta 1933 god.

Milan A. Božić, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Miloša P. Dragovića, narodnog poslanika, na gospodina Ministra finansija o zaduženju porezom vlasnika zemljišta eksproprisanog za potrebe državne željeznice na pruzi Požarevac — Kučevo.

Gospodine Ministre,

Pre tri godine državna komisija oduzela je zemljište za potrebe državnih željeznica na pruzi Požarevac—Kučevo, putem eksproprijacije i procenila. Rešeno je na osnovu člana 21 i 22 Zakona o eksproprijaciji od 16 januara 1880 godine sa izmenama i dopunama od 31 decembra 1909 godine, da se oduzeto zemljište isplati. Ovo je odobreno rešenjem Ministarstva saobraćaja br. 7534/32 od 2 avgusta.

Ovo je zemljište oduzeto i na njemu je postavljena pruga a do danas vlasnicima oduzetog zemljišta nije ništa naknadeno a zaduženi su porezom koju moraju isplatiti.

Na osnovu izloženoga slobodan sam uputiti Vam, gospodine Ministre, sledeća pitanja:

1 — Je li Vam poznat slučaj da se na oduzeto zemljište građanima Srezova požarevačkog, ramskog i zviškog za potrebe državne željeznice razrezala poreza i da se njezina naplata traži?

2 — Je ste li voljni narediti Poreskim upravama dotičnih srezova da vlasnike oduzetog zemljišta oslobode poreze jer nije ni malo zakonski da se oni opterećuju porezom a već tri godine nisu vlasnici opterećivanog zemljišta.

Molim da mi na ovu interpelaciju izvolite usmeno odgovoriti u Narodnoj skupštini.

11 septembra 1933 god.

Beograd.

Interpelant,
Miloš P. Dragović, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Miloša P. Dragovića, narodnog poslanika na gospodina Ministra saobraćaja o isplati eksproprisanog zemljišta građanima Srezova požarevačkog, ramskog i zviškog za potrebe državne željeznice na pruzi Požarevac—Kučevo.

Gospodine Ministre,

Pre tri godine državna komisija oduzela je zemljište za potrebe državne željeznice na pruzi Požarevac—Kučevo, putem eksproprijacije i procenila. Rešeno je na osnovu čl. 21 i 22 Zakona o eksproprijaciji od 16 januara 1880 god. sa izmenama i dopunama od 31 decembra 1909 god., da se oduzeto zemljište isplati. Ovo je odobreno rešenjem Ministarstva saobraćaja Br. 7534/32 od 2 avgusta.

Ovo je zemljište oduzeto i na njemu je postavljena pruga a do danas vlasnicima oduzetog zemljišta nije ništa naknadeno.

Na osnovu izloženoga slobodan sam uputiti Vam, gospodine Ministre, sledeća pitanja:

1 — Je li Vam poznat slučaj povodom oduzimanja zemljišta građanima Srezova požarevačkog, ramskog i zviškog za potrebe državne željeznice, po Vašem rešenju Br. 7534/32 ?

2 — Je ste li voljni narediti da se vlasnicima zemljišta isplate oduzete površine po proceni komisije i to što pre da bi se ljudi mogli koliko koliko pomoći na ovoj oskudici?

Molim, da mi na ovu interpelaciju izvolite odgovoriti usmeno u Narodnoj skupštini.

11 septembra 1933 god.

Beograd.

Miloš P. Dragović, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Josipa Stažića, narodnog poslanika na gospodina Ministra prosvete, o imenovanju aktivnog učitelja Josipa Matagića iz Petrinje gradonačelnikom grada Petrinje.

Gospodine Ministre,

G. Josip Matagić, aktivni učitelj u Petrinji imenovan je dekretom Kraljevske banske uprave Savske banovine od 31-VIII o. g. gradonačelnikom u Petrinji.

Imenovani g. učitelj je od strane Vašeg Ministarstva stavljen pod istragu, koja još i sada traje, radi svoga protudržavnog rada i radi toga što je pune tri godine kao aktivni učitelj vršio privatnu službu direktora Banke u Petrinji, i da zato nije imao od strane Ministarstva prosvete Vašeg odobrenja.

Dakle pune tri godine je taj g. učitelj primao državnu platu, a nije vršio svoju dužnost, već je kao privatni namještenik Petrinjske banke primao privatnu i državnu platu.

Da izbegne posledicama za svoje grehe i istrazi, koja se od strane Vašeg Ministarstva vodi nad njime on je uzeo legitimaciju JRSD partije i kroz tu legitimaciju naimenovan gradonačelnikom grada Petrinje. Dužnost gradonačelnika u Petrinji preduzeo je 1-IX o. g., bez da je tražio, što je po zakonu dužan — Vašu dozvolu za odsustvo ili penzionisanje. Po postojećem činovničkom zakonu nije ga vlast smjela naimenovati i uvesti u dužnost dok kao aktivni učitelj nije imao Vaše dozvole za odsustvo.

Da Vas upoznam sa prošlošću g. Matagića iznašam i spreman sam dokazati, da je navedeni učitelj g. Matagić za vreme svetskog rata kao učitelj u Zavidoviću u Bosni postavljen dekretom feldmaršala Potioreka komesarom općine Zavidović, koju je dužnost vršio do 1918 godine.

Kada je naša vojska 1918 godine došla u Bosnu on je radi svojih rdavih dela morao pobjeći, te teško izvukao glavu pred narodnim sudom. Za vreme banovanja g. bana Laginje postavljen je učiteljom u Hrvatskoj i tako mu se zamete trag pred sudom naroda u Zavidoviću.

Godine 1929. pozvao sam kao gradonačelnik u Petrinji g. učitelja Matagića, koji je ujedno bio i starešina hrvatskog sokola u Petrinji, da poput drugih predsjednika društava, dade izjavu, da osuđuje rad dr. Ante Pavelića u emigraciji, ali mi je on odgovorio, da takvu izjavu ne može dati. Par dana prije nego što mu je bilo ponudeno mjesto načelnika u Petrinji od strane direktora tvornice Gavrilovića g. Petrika, koji je današnju upravu u Petrinji kroz svoje veze izdejstvovao g. Matagić nazvao je javno JRSD veliko-srpskom strankom u koju on kao hrvatski mučenik neće ući, jer će doći uskorom njegovo vreme.

Gospodine Ministre molim da mi u Narodnoj skupštini odgovorite:

1 — Da li Vam je poznato, da je g. Matagić aktivni učitelj bez Vašeg odobrenja napustio dužnost i preuzeo dužnost gradonačelnika u Petrinji?

2 — Zašto već jednom nije okončana istraga koja se vodi protiv g. Matagića, koji već tri godine ne vrši dužnost, a pobire platu državnu.

3 — Kanite li pozvati na odgovornost vlasti, koje su protuzakonito aktivnog učitelja g. Matagića, koji se radi protudržavnog rada i zanemarivanja dužnosti nalazi pod istragom Ministarstva prosvete — postavile gradonačelnikom u Petrinji, a da isti nije imao po zakonu odobrenje, da ima odsustvo za vršenje te dužnosti.

Konačno, da li ste naredili, da se njegove nadležnosti odmah od strane Ministarstva obustave.

Primate, gospodine Ministre, izraz moga poštovanja.

11 septembra 1933 god.

Beograd

Stažić A. Josip, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dra. Milana Metikoša, narodnog poslanika gospodinu Ministru trgovine i industrije o radu »domaćih« kartela na iskorišćenju konzumenta na upropaštenju narodne privrede, jer su protekcijom visokih zaštitnih carina onemogućili izvoz naših agrarnih proizvoda.

GOSPODINE MINISTRE,

Primili ste od udruženja trgovaca Sreza glinskog ovu predstavku:

Trgovci, članovi Udruženja trgovaca za srez Glinu u Glini, rešili su rezolutno da istupe otvoreno i bez okolišenja protiv svake pojave akcije i institucije, koja je protiv sanacije naše narodne privrede. Prvo od mnogih zala, je postojanje sadanjih i eventualno stvaranje novih industrijskih kartela.

Današnja privredna depresija i želja za ozdravljenjem našeg privrednog života nalažu nam da otvoreno pogledamo istini u oči i da u odbranu naše narodne privrede podemo muški napred ne obzirujući se na interese pojedinaca i ne zavodeći se prolaznim, efemernim rezultatima. Rešeni da podemo ovim putem

obraćamo se Kraljevskoj vladi sa molbom da izvoli uzeti u rasmatranje ovu našu predstavku, te neodložno preduzeti nužne mere da se industrijskim kartelima zabrani poslovanje, pri kojem se koriste državnim protekcijom na štetu narodnog konzuma i naše agrarne proizvodnje.

Javno mnijenje je već u više mahova u konkretnim slučajevima, tretiralo i napadalo, u dnevnoj štampi, poslovanje naših »domaćih« kartela. Ti napadi nisu bili bez razloga, nego ih je diktirao revolt potrošača. Očekivalo se da će Vlada zakonskim merama ograničiti bezočno naterivanje cena i da će Vlada u korist konzumacione politike i u interesu izvoza naših agrarnih proizvoda stati na put pašovanju kartelisanih industrijskih preduzeća. Znamo da se radi na redakciji jed-

nog zakona o kartelima, ali se bojimo da njegovo promulgovanje, odnosno stupanje na snagu ne odoeni, jer svakim časom odlaganja postaje ova rak rana opasnija po život naše privrede.

Udruženje umoljava Kraljevsku vladu da izvoli konstatovati jednodušno sa nama, da su ovi karteli nastali jedino protekcijom visokih državnih zaštitnih carina, da ovi i ovako nastali karteli nisu ni po teoriji, a ni u dosadanjoj praksi koristili našoj narodnoj privredi, da se visokim zaštitnim carinama nije postiglo jačanje »domaće« industrije nego da je, davanjem zaštitnih carina industriji upropašćen i onemogućen izvoz naših agrarnih proizvoda.

Stoga molimo Kraljevsku vladu, da izvoli narediti, da se podvrgnu najstrožijoj kritici: spiskovi članova upravnih odbora tih „nacionaliziranih“ industrijskih preduzeća, pa će se strogo objektivnom analizom moći konstatovati, da su u velikoj većini slučajeva u upravnom odboru tih preduzeća ušli ne domaći kapitali nego t.zv. domaći „uplivni ljudi“.

Primeru radi pitamo: da li je i čime je opravdano:

1 — da kartelisane industrije hartije dižu proizvoljno cene njihovim proizvodima, u poslednje vreme sa 40% su povišene cene hartiji za pisma i kovertama, kad se zna da sve sirovine jeftino nabavljaju kod nas u državi.

2 — da kartelisane tekstilne industrije, osigurane sirovinama i polusirovinama u zemlji, isto tako postupaju, kao i prve.

3 — da internacionalni i teritorijalni gvozdarski kartel (Zenica, Vareš, Jasenica) blagodareći zaštitnoj carini, prodaje sirovo gvožđe u zemlji sa 40% skuplje, nego što ono staje u inostranstvu.

4 — da kartel industrije stakla svojim horentnim cenama poskupljuje građevnu delatnost u zemlji sa 40—50%.

5 — da karteli industrija lanaca, šrafova, žica, livnica itd. zaštićene carinom rade sa 30—40% zarade, dok trgovac prisiljen da njihove produkte prodaje konzumentu sa 5—10% zarade.

6 — da kartelu industrije cementa blagodareći

visokoj zaštiti carine mogu tri fabrike u pogonu, da izdržavaju materijalno druge tri, koje su van pogona. 7 — da kartel industrija trikotaže (čarapa i dr.) iskorisćuje visoku zaštitnu carinu za bogaćenje pojedinaca, jer je ova industrija zaštićena carinom od 80—120% i t. d. i t. d.

Zaključujući našu pretstavku apelujemo na Kraljevsku vladu i najodlučnije molimo da izvoli najhitnije, najrigoroznije pristupiti rešenju ovoga pitanja bez obzira na interese pojedinaca, nego jedino i samo u interesu naše narodne privrede i agrarnih proizvoda.

Na temelju toga molim Vas gospodine ministre da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti

1 — Je li Vam poznato, da je organizacija kartela zauzela takovog maha u našoj zemlji da ugrožava opstanak i razvoj naše narodne privrede, jer su neopravdanim dizanjem cijena svojih proizvoda upropaštili potrošače naše zemlje.

2 — Jeste li voljni u sporazumu sa ostalim g. g. ministrima predložiti Narodnoj skupštini na preter hitan zak. predlog o kartelima koji treba da predvidi teške kazne za sve sudionike sviju kartela u našoj zemlji.

3 — Kanite li što učiniti da se ukinu nesnošne zaštitne carine za karteliranu industriju i da se preko Ministarstva finansija odredi sa posebnim komisijama, hitna revizija poslovanja radi naknadnog oporezovanja sviju karteliranih preduzeća u našoj zemlji i sviju njihovih saradnika u veletrgovini, po bankama i t. d.

4 — Što kanite preduzeti da se onemoguće industrijski i ostali karteli u Jugoslaviji, a da se omogući i olakša izvoz naših agrarnih proizvoda, jer su cijene agrarnih proizvoda upropaštene samo protekcijom visokih državnih zaštitnih carina za karteliranu industriju i veletrgovinu?

Izvolite, gospodine Ministre, primiti uverenje o mom poštovanju.

Glina, 16-IX-1933.

Dr. Milan Metikoš, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika gospodinu Ministru finansija radi eksploatacije naroda po kartelima veleprodaje petroleja, veleprodaje soli i proizvođača šibica.

GOSPODINE MINISTRE,

Opaza se po selima našim, da narod uzima sve manje šibica, petroleja i soli. Nema novaca da kupi. Sve manje ima svijetla u veče, u seoskim kućama. Vrača se narod na stari način osvetljavanja kuće u nuždi, a radi skupih šibica narod u selima pepelom zapretava vatru na ognjištu, da sačuva žeravicu za idući dan za vatru. Narod naš, na siromašnim selima, muči se, da nekako prenese živu glavu kroz teške sadanje privredne nevolje. A što, radi Uprava državnih monopola, da pojeftini petrolej, sol i šibice?

Petrolej, u kartelu, prodavao se trgovcima po Din. 7.20 a petrolej van kartela po Din. 6.20. Kada je kartel opazio tu nužnu cijenu, našao je trgovce preko kojih je on i na malo dao prodavati petrolej po Din.

6.20, da time uvuče one trgovce, koji su prodavali jeftiniji petrolej van kartela. I kartel je uspio jer ima ogromna materijalna sredstva, utukao je konkurenciju i opet je cijene petroleja podigao. Tu trpi štetu potrošač, t. j. sa 83% potrošači petroleja su siromašni seljaci. Ali kartel petroleja prima po vagonu čistu zaradu, od preko 20.000 Din. Uvažiti se mora da mi godišnje trebamo na hiljade vagona petroleja, pa je prema tome jasna velika i neopravdana zarada — kartela petroleja, na štetu našega siromašnoga naroda. A u tom kartelu su sve stranci, koji imaju monopol za eksploataciju naše sirotinje.

Sol i hljeb su našušna potreba naroda. Mi u našu zemlju uvozimo sol iz raznih država inostranstva, u nekoliko hiljada vagona godišnje. Mi imamo svoje more i morsku obalu sa otocima na oko 2000 milja, a

naš je siromašni narod željan morske soli. Neće naša monopolska uprava da stvori uslove za domaće solane morske soli, jer se kod nabavke soli u inozemstvu imaju posebne komisije, dnevnice u stranih valutama, pa provizije i t. d. A siromašnom narodu se želi otežati život i da zamrzi svoju rođenu državu — radi toga. Narod po selima svuda traži krupnu morsku sol, a nje nema u prometu. Pitali smo zašto je to? Ali smo brzo saznali, da nema krupne morske soli, koju narod treba, zato, jer posebni kartel ima u svojim rukama sve veleprodaje soli u zemlji. A taj kartel hoće da zaradi teške pare na grbači seljačkoga naroda, što mu privolom Uprave državnih monopola i uspeva. Evo kako su to udesili. Krupna sol se sada ne prodaje, jer kartel na njoj malo može zaraditi. Stoga je rešeno, da se sva sol mora najprije da samelje, da bude sitna. Kod meljare soli dobiva kartel veleprodaje soli (po banovinama) od vagona nagradu od 2500 Din. Za meljavu soli na Sušaku plaća se 600 Din. od vagona, ali kartel veleprodaje soli ima prava da računa za meljavu po 2500 Din. od vagona. Jer je to odobrila monopolska uprava kartelu veleprodaje soli. Naš seljak traži krupnu sol, ne samo za blago svoje, nego i za sve potrebe u kućanstvu, ali on to dobiti ne može, jer mora da plaća i kupuje sitnu sol, pošto se morao osigurati neopravdana zarada kartelu veleprodaje soli. Tako se ubija potrošačka snaga našega seljačkog naroda a tako se iz godine u godinu umanjuju i prihodi naše državne blagajne, za volju i za korist nekoliko kartela koji se pomažu iz Uprave državnih monopola. Ako ovako nastavimo daleko ćemo dotjerati. Kada se uvaži, da u nijednoj kutiji šibica nema propisani broj šibica, (a u prometu su i neke manje kutije uz istu cijenu) onda je jasno, kako nas eksploatiše i kartel proizvodnje šibica, pa se ne treba čuditi, što će monopolski prihodi biti sve manji, i što će narod morati tražiti izlaz iz toga nepodnošivoga zla.

Jugoslovenska narodna stranka uvažavajući opravdane prigovore seljačkog naroda zato odlučno traži, da se moraju sniziti cijene monopolskim proizvodima soli, šibica i petroleju.

Kod prodaje soli ima još jedna nepravda, na štetu naše narodne privrede. Svaka vreća od soli prodaje se uz cijenu od 12 Dinara. Mi imamo tih vreća u našoj zemlji sigurno već preko 25 miliona komada. Te vreće može da izrađuje i domaća industrija, ali to nekome ne valja jer se mora ići u inostranstvo po te vreće (u Italiju, Čehoslovačku i t. d. radi zdravije valute) da se zaradi komisija, provizija i t. d. svake godine po ne-

koliko milijuna komada (kupuje se takovih vreća, (po cijeni od oko 7 Din.) već 12 godina. Međutim mi imamo kod nas, kod kuće, dobro sačuvane i složene vreće od soli (ove iste koje su plaćene sa 12 Din. komad kod preuzeća soli) preko 25 milijona komada, sve u dobrom stanju i mogu se nabaviti uz 3—3.50 Din., no Monopolska uprava to neće, jer treba ići po nove vreće u inozemstvo. Mlinovi kupuju vreće od brašna od trgovaca za novo brašno, ali monopol državni neće da kupi svoje vreće od soli od trgovaca po Din. 3.50 nego se mora ići u inozemstvo — po nove vreće. Da li itko znađe, kolike su dnevnice, u stranoj valuti, provizije i troškovi komisija — za nabavu tih sretnih vreća za sol?

To sve plaćaju potrošači, najsiromašniji naši narodni redovi a u prvom redu seljaci i radnici, dočim zaradu na grbači narodnoj vuku problematične ličnosti i većinom stranci, no taj način rada nitko ne može da opravda.

Molim Vas stoga, Gospodine Ministre, da mi izvolite usmeno u Narodnoj skupštini odgovoriti:

1 — Je li Vam poznato, kako karteli veleprodaje petroleja, veleprodaje soli i proizvodnje šibica poskupljuju ove proizvode na štetu siromašnih potrošača naše zemlje?

2 — Je li Vam poznato, da su ti karteli krivi što svakim danom opada potrošnja monopolskih proizvoda, a opadaju radi toga i prihodi državne blagajne, pa tim povodom raste i nezadovoljstvo u našem narodu, radi neopravdane eksploatacije potrošača od tih kartela.

3 — Jeste li voljan Upravu državnih monopola reorganizirati, da u budućće više vodi računa o prihodima države, nego o prihodima pojedinaca, (za nabavku u inostranstvu) i da se ukinu neopravdane pogodnosti kartelima veleprodaje petroleja, veleprodaje soli i proizvodnje šibica a da se zaštite najsiromašniji potrošači od eksploatacije bezdušnih kartela.

4 — Kanite li odrediti, da se osigura jeftina proizvodnja morske soli za seljački narod, da se uzmu u promet uz odštetu sve vreće od soli a da se ne nabavljaju u inozemstvu i da se snize cijene ne samo soli nego i petroleju i šibicama?

Izvolite, Gospodine Ministre, primiti uverenje o mom poštovanju.

Glina 15-IX-1933.

Dr. Milan Metikoš, s. r. narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Milana Metikoša, narodnog poslanika, na gospodina Ministra pravde, zašto se ne svršava kod sudova stečajni postupak i krivični postupak nad Beogradskom Komisionom bankom, koja je oštetila ulagače za više od milion dinara.

GOSPODINE MINISTRE,

Na osnovu rešenja Upravnog odbora Beogradska Kom. banka tražila je 18. novembra 1923. godine od Trgovačkog suda pod Br. 22575 da se protivu nje preduzme postupak za prinudno raynanje van stečajna pošto ona usled novčane krize nije mogla da odgovara svojim obavezama.

Svojim poveriocima nudila je isplatu celé sume 100 za 100 s tim da ih izmiri za dve godine i to: po isteku prve godine računajući od dana nagodbe koja ako bude prihvaćena isplatila bi polovinu dužne sume a drugu polovinu po isteku druge godine zajedno sa 10% kamate godišnje. U uloge do 20.000 din. isplatila bi za 6 meseci. Istoga dana Beogr. Trgov. Sud rešio je da se

udovolji traženju Komisione banke. Istim je rešenjem postavljen dr. Vasa Jovanović advokat iz Beograda, za nagodbenog upravitelja. Prvo ročište za ravnanje bilo je odloženo na 28 decembra 1923 g. na taj dan podneo je nagodbeni upravitelj opširan izveštaj Trg. Sudu, kojim je sračunao potraživanje od Komisione banke sa 21.530.933 din. izuzimajući akcionarsku glavnicu i fondove. Aktivnih pozicija našao je za din. 17,094.567.70 po odbitku sumnjivih i propalih potraživanja. Prema ovome po izveštaju nagodbenog upravitelja banka je u to vreme 1923 godine bila pasivna svega za 4,486.415.42 din., čak je nagodbeni upravitelj napomenuo, da se samo po sebi razume, da će i neka sumnjiva potraživanja biti naplaćena.

Posle ovakve radnje ročišta su se izbudi kakvih razloga stalno odlagala, a, bančina imovina za to vreme volšebnim načinom sve se više i više umanjivala, dok se Upravni odbor 1926 godine nije javio s molbom, da se nad bankom otvori stečaj, te posle tog vremena prijavila je u aktivu banke svega samo 600 dinara.

U toku vremena nagodbe i stečaja, menjalo se nekoliko branioca mase, te je jedan od njih i podneo krivičnu tužbu za razgrabljenju imovinu Komisione banke.

Vreme je prolazilo, Sud po ovoj stvari do danas ništa nije učinio, da se poveriocima obezbedi njihova imovina i uštedevina. Ravno 10 godina, ove godine, otkako akta o stečaju Komisione banke idu od kancelarije do kancelarije raznih sudija, ali u postupak se ne uzima, da se jednoga dana krivci izvedu pred Sud. Ceo elaborat po ovoj krivičnoj aferi lažnog bankrotstva Komisione banke isledivao je specijalni stručni anketni odbor, koji je u obilnom i svestranom dosijeu

našao i utvrdio: da je Upravni odbor izvršio lažno bankrotstvo banke i da je imovina banke formalno od strane njihove razgrabljena. Taj anketni izveštaj davno je pred sudom ali do danas po njemu, kao i po celoj ovoj stvari, nije održato ročište da se pravdi i zakonu udovolji.

Ovakav način rada i prinudava poverioce i ulagače Komisione banke, da pribegnu poslednjim merama, da traže putem interpelacije preko Narodne skupštine, da se odavde učini što je moguće i potrebno, kako bi se pravda udovoljila a poštini građani i štediši zaštitili.

Pošto su u Upravnom odboru Beogradske komisione banke razne uplivne i u varoši ugledne ličnosti, vrlo se rado tumači mirovanje stečajnog i krivičnog postupka kod Suda, na teret pravde i zakona, jer ima da nastupi zastara, na štetu tolike sirotinje ulagača navedene banke, — to Vas molim, da mi izvolite u Narodnoj skupštini usmeno odgovoriti:

1 — Jeli Vam poznato, da se Beogradska komisiona banka nalazi već 10 godina pod postupkom poravnajanja i stečajnim postupkom ali da postupak stečajni i krivični kod Suda miruje, dok ne nastupi zastara?

2 — Što kanite učiniti, da se zakonu i pravdi udovolji, da nesretni siroti ulagači dobiju obezbeđenje na nekretninama i ostaloj imovini članova Upravnog odbora Komisione banke?

Izvolite Gospodine Ministre, primiti uverenje o mom poštovanju.

26 septembra 1933 god.
Beograd.

Dr. Milan Metikoš, s. r.

INTERPELACIJA

Josipa Stazića, narodnog poslanika na gospodina Ministra trgovine i industrije radi nepodnošljivih taksa kod obraničkih sudova.

GOSPODINE MINISTRE,

Trgovci na području Savske banovine žale se na lošu praksu koja se provodi kod obraničkih sudova. Oni su izvrgnuti teškim nepodnosivim taksama kod tih sudova a te takse nisu ničim opravdane, jer te takse ne idu u korist države već u korist dotične ustanove kod koje je obranički sud. Te su takse tako velike da daleko prelaze visinu državnih taksa koje su određene za parnične stranke po zakonu o taksama. Radi teških privrednih prilika trgovci u momentanim poteškoćama dolaze pod nepotrebna utuženja i teške troškove a osim toga u vrlo mnogo slučajeva suđeni su nepravdno od pristrasnih branika, a nemaju pravo žalbe protiv takve nezakonite presude. Pošto u Novom Sadu kod obraničkog sudovanja imaju dve instancije te trgovci protiv prve presude imaju pravo žalbe, time je data korektura protiv nepravilnog i pristrasnog suđenja, to bi trebalo da se osigura i kod svih drugih obraničkih sudova u zemlji. Nema razloga da trgovci u Savskoj banovini trpe nepravde i nezakonitosti koje nisu potrebne, a treba pristupiti izjednačenju postojećih propisa za sve obraničke sudove. Isto tako treba

kod svih obraničkih sudova odrediti jednake takse po određenoj minimalnoj tarifi, da budu snošljive, jer je inače pod ovako teškim taksama ovo sudovanje na štetu trgovaca, jer ih velikim troškovima uništava a nemaju pravo žalbe, što nije pravedno. Pošto je teška privredna kriza, uz ostale narodne privredne krugove, stisla i trgovački stalež a pošto su pesude obraničkih sudova nakon izrečenja odmah i izvršive, a pošto trgovci nemaju nikakve zaštite u današnjim teškim prilikama, to sam slobodan umoliti Vas, Gospodine Ministre, da mi izvolite usmeno u Narodnoj skupštini odgovoriti:

(1) Jeli Vam poznato da obranički sudovi u Jugoslaviji imaju razne visoke takse sa kojima terete parnične stranke kod istih sudova, a te su takse nepodnosive, jer su veće od državnih taksa po taksenom zakonu?

(2) Jeli Vam poznato da kod obraničkih sudova u Savskoj banovini nema apelacije a kod drugih obraničkih sudova u drugim krajevima zemlje postoje dvije instancije, što je dokaz nejednakosti koja opravdano uzrujava?

(3) Jeste li voljni odrediti da se provede izmena

i saobraznost svih postojećih propisa kod obraničkih sudova, da se uvede minimalna taksa kod svih ovih sudova a isto tako, da se kod obraničkih sudova u zemlji uvedu dve instancije za sudenje, čime će sudovanje kod obraničkih sudova dobiti i veću vrednost, a nezaštićeni poslovni ljudi osetiće blagodet jednakosti i

pravde u ovim teškim vremenima.
Izvolite, gospodine Ministre, primiti uverenje o mom osobitom poštovanju.
18 avgusta 1933 god.

Josip Stazić, s. r.
narodni poslanik

PRETSEDNIŠTVU NARODNE SKUPŠTINE

KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

BEOGRAD

Čast mi je podneti sledeću

INTERPELACIJU

Teške prilike na Gornjem Jadranu računajući a osim Primorskih srezova i otoke Krk, Rab i Pag imperativno nalažu, da se hitno poduzmu potrebne mere za ekonomsko podizanje i za obnovu ovoga kraja. Sve privredne grane zatajile se, tako, da naš seljak — radnik sa strahom očekuje zimu i opravdano traži intervenciju državne uprave, za rešavanje onih problema, koji leže izvan njegove snage.

1) Naš seljak radnik živeći na teškom i samo za neke kulture prikladnom zemljištu ne može prihodom svoga domaćinstva ili gospodarstva prehraniti sebe i svoju familiju. On je upućen da kao radnik zaraduje za prehranu svoju i svoje familije. Ipak i ono malo zemljišta trebalo bi privesti racionalnom gospodarenju, da bude od koristi ne samo vlasniku zemljišta kao vrelo prihoda, već da i udovoljuje zahtevima nacionalnog gospodarenja, na pr. za promet stranaca i t. d.

Da li Ministarski savet kani nešto poduzeti, da se u tom kraju podižu one poljoprivredne kulture, koje obzirom na teškoću terena, kao i na elementarne nepogode, buru, sušu i t. d. ipak garantuje valjanu preorijentaciju poljoprivrede.

Naročito za regeneraciju vinogradarstva i voćarstva. To je od naročite važnosti, jer ovaj kraj oskudava i stolnim groždem i plemenitim voćem. Mi tu tražimo intenzivni rad poljoprivrednih stručnjaka, naročito oko osnivanja i vođenja zadruga, praktične poduke i t. d. I ostalim granama poljoprivrede valjalo bi posvetiti više pažnje, povrćarstvu, a naročito i stočarstvu.

2) Naš primorac uglavnom je radnik i to profesionalni radnik, zidar, kamenorezac i t. d. i od ostalih naročito gradskih profesionalnih radnika razlikuje se samo po tome, što imade svoj seljački posed na kojem živi njegova familija. Kako njegovo gospodarstvo ne pruža ni najnužnije za život, to je on upućen da se prehranjuje svojom zaradom radeći u zemlji ili izvan nje. No usled sveopće svetske krize to vrelo njegovog prihoda potpuno je presušilo. U zemlji smanjena građevna delatnost, vani ograničeno useljavanje, zaštita domaćeg radništva, nezaposlenost i t. d. to su sve razlozi, da svi naši Primorci tražeći rada i upravo za njim vanjski sede kod kuće izvrgnuti svim nedaćama nezaposlenog radnika.

Da li kani Ministarski savet, da se pobrine, da ovaj vredan, štedljiv i radni narod dobije zaposlenja,

da li kani preduzeti veće javne radove, koji bi pružili ovom narodu u pasivnom kraju mogućnost prehrane. Naročito, da li namjerava započeti sa gradnjom velike jadranske turističke ceste Sušak—Split—Dubrovnik—Ulcinj, kojom bi se ne samo zaposlio naš čovjek radnik, već bi ta cesta imala i ogromno značenje za razvoj našeg turizma i prometa stranaca. Smatramo izgradnju ove ceste prvenstveno socijalnom i ekonomskom potrebom države.

3) Naš primorac kao profesionalan radnik, zidar, kamenorezac i t. d. nema u socijalnom pogledu nikakve zaštite. Njegova nadnica je u mnogo slučajeva ispod njegove minimalne životne potrebe, katkada samo prehrana; za vreme njegove nezaposlenosti nitko ne vodi računa, da li on može živeti da li može sebe i svoju familiju prehranjivati, da li ne gladuje, ili slično.

Da li Ministarski savet namjerava doneti novo socijalno radničko zakonodavstvo, kojim bi se radniku osigurala minimalna nadnica, nadalje pomoć za slučaj nezaposlenosti i t. d.

4) Je li Ministarskom savetu poznato, da je sva uštedovina našeg Primorca položena kod naših novčanih ustanova koje ne plaćaju njihovih štednih uloga. Ne samo članovi familije, već upravo generacije štedile su taj novac, zaslužujući ga uglavnom radeći najteže poslove po celom svetu, upravo krvavim žuljevima, da te uštedevine vrše onu socijalnu funkciju, koju bi inače država morala vršiti, t. j. prehrana za slučaj starosti, bolesti, nezaposlenosti i t. d. ovog radnika. Taj štediša je onaj naš gradanin radnik, koji je po svojoj vrednosti po svome konservativizmu najjači stup pravnog poretka.

Da li Ministarski savet kani nešto poduzeti, da se ta novčarska kriza već jednom i kod nas reši. Da li kani nešto poduzeti, da se osiguraju svi ulogi naših štediša i da se donese novo zakonodavstvo kako o bankama tako i o štedišama, o zaštiti ulagača, odgovornosti tih novčanih zavoda i njenih uprava i t. d.

Bez sitnog ovog štediša nema razvoja novčarstva, a bez ovog nema oživljenja ni obnove naše privrede.

5) Da li je poznato Ministarskom savetu, da je ribarstvo jedna vrlo važna privredna grana našeg Primorca. Da li je poznato, da naš ribar stradava radi nedovoljnog razumevanja njegovih teškoća i potreba, a naročito radi spora nadležnosti, koji postoji između Ministarstva poljoprivrede i Ministarstva saobraćaja.

Da li kani Ministarski savet konačno taj spor rešiti, da time udari temelj našeg pomorskog ribarstva kao važne grane naše nacionalne privrede. Naročito da li namerava u dogledno vreme doneti zakon o pomorskom ribarstvu.

6) Naša hotelska industrija važan je faktor prometa stranaca, a kao takav i naše nacionalne privrede. Razvijala se bez pomoći države. Posledice teške ekonomske krize nju su možda najteže pogodile. U pomanjkanju kapitala i dovoljnog prihoda ona je izvrgnuta propasti.

Da li Ministarski savet kani nešto poduzeti za unapređenje naše hotelske industrije za njezinu sanaciju i za olakšanje tereta koji je tište. Tu dolaze u obzir naročito državne daće u raznim formama, koje onemogućuju razvoj ove naše mlade i toliko važne in-

dustrije. Suviše daleko bi me odvelo, da navodim i ostale ekonomske i socijalne probleme za koje naše Primorje željno očekuje rešenje. Hitno, još pre zime. Kako sam ova rešavanja tih problema stalno, ali uzaludno poticao, a osjećajući veliku odgovornost pred narodom čije interese zastupam, ne preostaje mi drugo, već da te probleme potaknem putem ove interpelacije molim Vas Gospodine Predsedniče, da je podnesete Ministarskom savetu, koji molim, da mi na ovu interpelaciju usmeno odgovori.

U Crikvenici, dne 20 septembra 1933.

Dr. Ante Kuntarić, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

Svetislava Hodera, narodnog poslanika na gospodina Ministra unutrašnjih poslova povodom postupka sre-

skog načelnika g. Ive Rušnjaka u Ivanecu, Savska banovina.

GOSPODINE MINISTRE,

29 septembra t. g. zakazao sam političku konferenciju radi organizacije Jugoslovenske narodne stranke u Ivanecu za 2 oktobar — ponedjeljak t. g. Kad sam došao na dan konferencije u Ivanec sa narodnim poslanicima g. g. dr. Milanom Metikošem, Josipom Stazićem i Milošem Dragovićem odmah mi se požalio g. Artur Vojtes, gostioničar u Ivanecu da mu je sreski načelnik saopštio da je kažnjen deset dana zatvora zato, što je kod njega našao neke letke Ace Stanojevića. Konferencija bila je zakazana baš u lokalu g. Vojtesa.

G. Ivan Srednoselac iz Jerovca požalio mi se je da su tog jutra došli u njegovu kuću rano ujutro 4 žandara da ga sprovedu u sresko načelstvo. Da bi došao na konferenciju g. Srednoselac izašao je iz kuće okólnim putem i došao u gostionicu, gde je bila zakazana konferencija. Tamo je bio već sreski načelnik i nije dao uhapsiti Srednoselca, već je ovaj za sve vreme bio na konferenciji. G. Srednoselac je jedna istaknuta politička ličnost u Srežu ivaneckom i kao takav tražio je odobrenje da se kandiduje za poslaničke izbore 1931 godine, ali pošto je taj srez bio namenjen g. Pavlu Matici, tadašnjem Ministru bez portfelja, a prilikom tih izbora bio je princip da se ministrima ne daju kontrakandidati, to g. Srednoselac nije ni dobio odobrenje.

Iz ovakvog postupka sreskog načelnika vidi se jasno da je on težio da zaplaši narod da ne dode na

našu konferenciju, jer ako je gostioničar Vojtes bio kriv on ga je mogao kazniti i mnogo ranije a ne na dan naše konferencije, a isto tako ako je Srednoselac odgovarao za nekakvo krivično delo, da su ga zbog toga morali sprovođiti 4 žandara od kuće iz sela u srez, onda bi sreski načelnik imao razloga da ga uhapsi kad je došao u samo sresko mesto na konferenciju. Još su mi se i drugi građani žalili na kazne koje tamošnji sreski načelnik izriče nemilice građanima.

U mnogim mestima kao u Ivanecu, mogli smo na našem putovanju da konstatujemo da će jedan veliki deo naroda apstinirati od izbora. Krivicu za ovako stanje u mnogome snose i sreski načelnici koji zavode bez potrebe nesnošljivo stanje svojim sitničarskim i samovoljnim postupcima. U interesu je države da se ovo stanje popravi.

Molim Vas, Gospodine Ministre, da mi u Narodnoj skupštini izvolite odgovoriti:

1) da li ste voljni da preduzmete zakonske korake protivu sreskog načelnika g. Ivana Rušnjaka u Ivanecu i

2) da li ste voljni da najstrožije примените član 118 Zakona o unutrašnjoj upravi prema potčinjenim organima?

4 oktobra 1933. godine

Beograd.

Interpelant,

Svetislav Hodera, s. r.

narodni poslanik

INTERPELACIJA

Dr. Stjepana Bačića, nar. poslanika, na gospodina Ministra unutrašnjih dela, o agitaciji načelnika Sreza donjo-stubičkog.

GOSPODINE MINISTRE,

Pred godinu dana postavljen je za sreskog načelnika Sreza donjo-stubičkog g. Duro Turkalj.

Protivno svom pozivu i zadaći kao upravnog činovnika — on stalno napušta rad u svom uredu — prepušta ga nekvalificiranim nameštenicima, te se bavi isključivo političkom propagandom u korist bivše

J.R.S.D. partije — danas Jugoslovenske nacionalne stranke.

U tu svrhu saziva saštanke i zborove, stvara organizacije. — Kod tog posla služi se podjednako protivno ustanovama Ustava i parlamentarnom stanju — tvrdnjama, da je ovaj režim, režim Njegovog Veličanstva Kralja, da valja maknuti posrednike između Kralja i naroda a s druge strane pred neukim i nepoučenim svijetom prikazujući se kao žrtva svoje radičevštine.

U svrhu ličnog uspjeha — a u korist Jugoslovenske nacionalne stranke pošao je za vrijeme izborne borbe za seoske općine tako daleko, da indentifikujući državu i državnu vlast sa tom strankom dao ovakva naredenja:

1) Pismene pozive svima posednicima oružnih listova, da glasaju za listine Jugoslovenske nacionalne stranke pod pretnjom oduzeća oružnog lista.

2) Pozive svima gostioničarima, da tako glasaju pod pretnjom oduzeća ličnog prava.

3) Proglas radnicima Jugoslavskih tekstilnih tvornica, da glasaju za listu nacionalne stranke. — Proglas je izdao službeno u ime sreskog načelstva, koje vrši pritisak i upliv na uprave tvornica, a ove pak na sudbinu radništva.

4) Dao usmeni nalog svima općinskim upravama, da isposluju u korist Jugoslovenske nacionalne stranke postotak glasača od najmanje 65% — a ako tih glasača toliko ne bude — da se do tog ostatka pripišu glasovi.

Kad sam dana 7 ov. meseca osobno i usmeno upozorio tog sreskog načelnika na štetne posljedice nje-

gova rada, odgovorio mi je, da je za njega svako onaj, tko za te listine ne glasa, nepouzdan gradanin, a priznao je, da će se izborni rezultat, ako bude trebalo i falsifikovati.

Smatrajući ovakav rad štetnim i pogubnim po ugled države kao celine, slobodan sam Vas g. Ministre upitati:

1) Da li Vam je poznat način agitacije sreskog poglavara sreza Donjo-stubičkog g. Đure Tukulja u narodu za Jugoslovensku nacionalnu stranku?

2) Da li je sa Vašim znanjem i odobrenjem Vašim ili Vaših područnih organa dozvoljeno sreskim poglavarima da prigodom opštinskih izbora izbornicima prijete represalijama za slučaj, da ne glasaju za listu Jugoslovenske nacionalne stranke?

3) Da li je sa Vašim znanjem ili odobrenjem Vašim ili podređenih organa data ovlast sreskim načelnicima, da izdaju izborne proglose na pojedine klase birača u korist Jugoslovenske nacionalne stranke?

4) Da li je Vašim znanjem ili odobrenjem data instrukcija sreskim načelnicima, da rezultate izbora dađu falsificirati, kako bi se zavelo u bludnju javno mnenje?

5) Što kanite učiniti u interesu ugleda države i nepristrasnosti državnih organa, koji imaju služiti u okviru zakona svima državljanima jednako bez stranačkih razlika?

Moliću usmeni odgovor u narednoj sjednici Narodne skupštine.

Izvolite g. Ministre primiti izraz mog poštovanja.

Dr. Stjepan Bačić, s. r.
narodni poslanik.

INTERPELACIJA

Hasana Toromanovića, narodnog poslanika, na gospodina Ministra unutrašnjih poslova, radi ubistva po žand. patroli Muse i Omera Zenkovića, oca i sina iz sela Krivaje, Sreza cazinskog, zbog netaktnog postupka poreskih organa u pobiranju poreze.

GOSPODINE MINISTRE,

12 septembra ove godine ubila je žandarmerijska patrola data poreskom ovrhovoditelju Donlagiću Ethemu, kao asistencija u selu Krivaju Sreza cazinskog, Musu i Omera Zenkovića, oca i sina jedine muške glave u kući koja broji sada 12 članova čiji su ranitelji i branitelji bili oba poginula. Ovo je se sve desilo radi narodnog ogorčenja poginulih protiv ovrhe konja, radi poreza.

Ovaj je događaj vrlo teško se dojmio celokupnog naroda Sreza cazinskog, i bacio tešku senu na nadležne vlasti, koje su svojim postupkom pridonele da je radi nekoliko desetaka dinara danas 12 žena i dece ne samo bez hranitelja nego i bez obrane.

Potištenost je tim veća što su isto ovi žandarmi još i danas u službi na istoj stanici kao da se ništa dogodilo nije.

Ne upuštajući se u razglabavanje čija je krivica bila, da su ni zašto pale dve seljačke glave, u vreme kad naš seljak živi i više nego teško, jer će o tom dati svoj pravorek sudska vlast, ja sam slobodan upraviti na Gospodina Ministra unutrašnjih poslova ova pitanja:

1 — Da li je gospodinu Ministru ovaj događaj poznat?

2 — Da li su neminovno morale pasti dve

mrtnje glave krivnjom preteranih propisa radi ovake banalne stvari, ili se tome moglo izbeći?

3 — Da li je gospodin Ministar voljan da po ovoj stvari dađe zadovoljštinu narodu Sreza cazinskog, time da kazni i ukloni svakog onog koje dao nalog za ovakvu asistenciju?

4 — Da li je gospodin Ministar voljan, da izda podređenim vlastima takova upustva da u buduće bude isključena mogućnost, da se ovaki događaji ne ponavljaju?

Najelementarnija pravda i težak položaj našeg seljaka traži imperativno da se za uvijek onemogućće ovi i ovakvi događaji kako narod ne bi stekao uverenje da su državi miliji ma i ovim putem uterani sirotinjski dinari, nego 12 sirota koje sada nema ko ni da hrani ni da brani.

Molim gospodina Ministra, da mi na jednoj od narednih sednica Narodne skupštine dađe usmeni odgovor.

Izvolite, gospodine Ministre, i ovom prilikom primiti uverenje o mom osobitom poštovanju.

14 oktobra 1933 god.

u Beogradu,

Hasan Toromanović, s. r.
Narodni poslanik
za Srez cazinski,

INTERPELACIJA

Hasana Toromanovića, narodnog poslanika na gospodina Ministra finansija radi ubistva po žandarmerijskoj patroli Muse i Omera Zenkovića, oca i sina iz sela Krivaje Srez cazinski zbog netaktičnog postupka, poreških organa u pobiranju poreze.

GOSPODINE MINISTRE,

12 septembra ove godine ubila je žandarmerijska patrola data poreškom ovrhovoditelju Donlagiću Etihemu, kao asistenciju u selu Krivaji Sreza cazinskog Mustu i Omera Zenkovića, oca i sina jedine muške glave u kući koja broji sada 12 članova, sve žena i dece. Ovo se je desilo navodno radi ovrhe konja za porezu čime su dotični seljaci, koji su nudili u zamenu za konje seno i drugo jamstvo, bili u velikoj mери ogorčeni tako, te su navodno dali izraz negodovanja protiv ove ovrhe pri čemu je njihovo negodovanje skršeno ubistvom obojice na oči cele njihove porodice. Napominjem da je protiv oba ubijena koja su bili sami da su istupila dva žandarma i ovrhovoditelj. Ovim događajem teško je poljuljana vera ovog težačkog sveta, u dobronamerne osnove Kraljevske vlade jer se nikome neće verovati da radi ovakve banalne sume treba da padnu dve jedine muške glave, jedne mnogobrojne siromašne porodice.

Pošto o toj stvari vodi izvidaj sud ja se necu upustati u to da apostrofiram bilo čiju krivicu do sada, jer će o tom svoje reći sud, ali radi ugleda koje treba Kraljevska vlada da ima u narodu, ja sam slobodan upraviti na gospodina Ministra finansija ova pitanja:

1 — Da li je gospodinu Ministru ovaj težak događaj poznat i što je do sada poduzeo da se rasvetle momenti, koji su do njega doveli?

2 — Da li je poreškim organima izdato sa strane Ministarstva finansija naređenje da se služe žandarmerijskom asistencijom i u onim slučajevima gde se može očekivati da će se radi utočavanja poreze desiti tako žalosni događaji, kao ovaj, a koji je

INTERPELACIJA

Hasana Toromanovića, narodnog poslanika na gospodina Ministra građevina zbog nepridržavanja zakona o samoupravnim putevima u izvršivanju opravke puteva narodnom snagom, po organima Ministarstva građevina.

GOSPODINE MINISTRE,

Ja sam na sednici Narodne skupštine 17 marta ove godine imao čast da pred g.g. narodnim poslanicima i g. Ministrom građevina iznesem kako je moj Srez cazinski teško pogođen donošenjem zakona o samoupravnim putevima i Uredbom o kategorisanju puteva tako da je tim zakonom i uredbom Srez cazinski izgubio sve državne puteve a ti su putevi postali banovinskim putevima i prvog i drugog reda, u ukupnoj dužini od 145 km.

Kako je Srez cazinski pasivan i siromašan a narod jedino upućen na prihod od zemljoradnje, to je taj narod teško pogođen time što mora da na ovim putevima kulučari besplatno više nego ma u kom drugom srezu.

I makar sam ja na rečenoj skupštinskoj sednici

poginuli molio odgodu samo tri dana?

3 — Da li je gospodinu Ministru poznato da ima ovakvih šefova Poreških uprava, kao što je u Cazinu koji je sa svojim načinom rada i sposobnosti doveo svoje potčinjene organe da ovako postupaju kod ubiranja poreze;

4 — Da li namerava gospodin Ministar da povodom ovoga slučaja povede izvide i najstrožije kazni, krivce radi netaktičnog postupka u ubiranju poreze?

5 — Da li gospodin Ministar namerava poduzeti sve što je potrebno da se jednom za uvek onemogući ponavljanje sličnog događaja i da li je u tom pravcu podređenim ustanovama i organima izdato strogo upuštvilo ili će to odmah uraditi?

6 — Koje garancije kani gospodin Ministar dati ogorčenom narodu Sreza cazinskog, da se ovi događaji neće ponoviti i da će od sada utočavanje poreze biti čovečnije i takovo, da će seljak steći uverenje (da je državi njegovo pravno na život svetije od nekoliko desetaka dinara, ovakovim putem utočane poreze)?

Molim da mi na ovo gospodin Ministar odade usmeno odgovor na jednoj od narednih sednica Narodne skupštine.

Izvolite, gospodine Ministre, primiti uverenje o mom odličnom poštovanju.

14 oktobra 1933 god.

u Beogradu.

Hasan Toromanović, s. r.
Narodni poslanik
za Srez cazinski,

reduju opštinske parkove, dvorište sreskog načelstva i to kulučare koji dolaze iz drugih opština udaljenih 10—15 km, a putevi ostaju neopraavljeni.

Sve se ovo dešava dok su putevi u srezu u takvom stanju da bi trebalo najozbiljnije pomišljati ne na njihovu opravku nego na podizanje istih iz temelja. Sve me je ovo ponukalo da upravim na gospodina Ministra građevine ova pitanja:

1 — Da li je gospodinu Ministru poznato stanje puteva u Srezu cazinskom, i da li on povodom toga predloži iznešenog na sednici Narodne skupštine od 11 marta ove godine kani Srez cazinski bar donekle rasteretiti oglašavanjem puta Ostrožac—Cazin—Maljevac—Vojnić državnim putem, unošenjem potrebnih sredstava za njegovo održavanje i opravku u ovogodišnji državni budžet?

3 — Da li je gospodin Ministar voljan ublažiti način kulučenja koji neće biti štetan po državne i narodne interese, a koje će zadovoljiti naš seljački svet koji stenje pod kulukom?

3 — Da li je gospodin Ministar voljan, da odmah naredi tehničkom odeljenju Kraljevske banske

uprave u Banja Luci da odmah povuče gore citirano rešenje, koje ne samo da nije ni na kakvom zakonu osnovano, nego daje mogućnost zloupotrebama kako samih izneo? Što misli preduzeti gospodin Ministar protiv organa koji su zloupotrebili kulučare za poslove koji zakonskom obavezom kulučenja nemaju ništa zajedničkog?

Nadam se da će gospodinu Ministru građevina ispravno shvatiti značenje iznesenog, jer tu nisu u pitanju demagoški gestovi, nego ozbiljna stvar koju najbolje osećaju kulučari seljaci. Molim da mi gospodin Ministar izvoli odgovoriti usmeno u Narodnoj skupštini, od jedne od narednih sednica.

Primate, gospodine Ministre, mojom prilikom uverenje moga poštovanja.

14 oktobra 1933 godine

u Beogradu, narodni poslanik za Srez cazinski

Hasan Toromanović, s. r.

INTERPELACIJA

Dr. Ivana Lončarevića, narodnog poslanika i drugovana Ministra unutrašnjih dela o radu Gradskog zastupstva u Belovaru s obzirom na kupališno društvo u Belovaru.

GOSPODINE MINISTRE, Kako je ovaj nezakoniti zaključak Gradskog zastupstva u Belovaru sve građane uzbunio tražimo, da nam na ovu interpelaciju Narodnoj skupštini hitno odgovorite:

Više smo Vas puta upozorili, da imenovani opštinski načelnici i zastupnici poverenu im narodnu imovinu bez ikakvih obzira rasipaju. Tako smo Vas upozorili na rasipanje narodne imovine grada Vinkovaca, potom grada Križevaca, ali ste Vi ipak narodnu imovinu ostavili na milost i nemilost rasipnicima, kakvi su dr. Paja Šumačević u Vinkovcima i Milan Margulit u Križevcima. Nije zato nikakvo čudo, da je uz svakav Vaš postupak rasipanje i uništavanje narodne imovine i u drugim gradovima, pa u najnovije vreme i u gradu Belovaru nastavljeno.

Tamó je godine 1931 inicijativom članova imenovanog Gradskog zastupstva, a naročito gradskog načelnika dr. Dražena Kvaternika osnovano Kupališno društvo, koje je sasvim privatno tečevno preduzeće. Ovi su predstavnici na nesreću uspeli, da im gradska opština u Belovaru odobri zajam od dinara 250.000.— Kad je zajam potrošen, došli su članovi Kupališnog društva, koji su ujedno i članovi Gradskog zastupstva, na mišao, da gradska opština sav dug od 250.000 dinara Kupališnom društvu otpiše i pokloni, što je Gradsko zastupstvo i učinilo.

Da li je ovaj nezakoniti zaključak Gradskog zastupstva u Belovaru sve građane uzbunio tražimo, da nam na ovu interpelaciju Narodnoj skupštini hitno odgovorite:

1 — Da li Vam je poznato, da je Gradsko zastupstvo u Belovaru zaključilo, da se Kupališnom društvu otpiše i pokloni dug od 250.000.— dinara.

2 — Da li Vam je isto tako poznato, da su gradski zastupnici u Belovaru ujedno i članovi te vlasnici Kupališnog društva, i da su tako otpisom i poklonom duga Kupališnom društvu svoj privatni imetak na štetu Gradske općine povećali?

3 — Da li ste voljni odmah odrediti, da Kraljevska banska uprava u Zagrebu žalbu belovarskih građana od 5-VIII o. g. uvaži i pomenu štetni zaključak Gradskog zastupstva poništi, a sve gradske predstavnike zbog ovog dela na odgovornost povuče?

19 avgusta 1933 godine

Beograd, Narodni poslanici:

Dr. Ivan Lončarević, s. r.
Dr. Lovro Knežević, sr. r.

Dr. Nikola Nikić, s. r.

INTERPELACIJA

Miloša P. Dragovića, narodnog poslanika na gospodina Ministra unutrašnjih poslova zbog postupka žandarmerijskog podnarednika Čengića Osmana, na službi pri žandarmerijskoj stanici u Setonju, Srez mlavski, Banovina moravska.

GOSPODINE MINISTRE,

Žand. podnarednik Čengić Osman na službi pri žandarmerijskoj stanici u Setonju, Sreza mlavskog, Ba-

novine moravske da li po naredbi političkih upravnih vlasti ili po ličnoj inicijativi, zaboravio je svoju dužnost organa javne bezbednosti. On je postao par-

tijski korteš za Jugoslovensku nacionalnu stranku i to toliko da na zboru J.N.S. u kafani Šetonjskoj drži politički govor koji je trajao pola sata, dok su mu drugi vi žandarmi naoružani stajali na vrata da održe red na zboru, na kome njihov pretpostavljeni vodi reč. Pored toga ovaj Čengić upada u opštinsku sudnicu i starešinski stavom upućuje Pretsednika opštine kako će da sudi i da radi.

Ne samo da čini ove postupke koji se protive cilju njegove službe, nego još i tuče ljude, koji ne pripadaju Jugoslovenskoj nacionalnoj stranci. Tako je tukao Radojka O. Jovića, videnog građanina iz Šetonja za koji je slučaj i optužen ali do danas nema ništa. Sa izloženoga čast mi je, Gospodine Ministre, postaviti Vam sledeća pitanja:

1 — Je li Vam poznato da se područni Vam sreski načelnici toliko zaboravljaju, da izdaju političke instrukcije žandarmerijskim stanicama?

2 — Je li Vam poznato da žandarmi vode političku agitaciju za račun Jugoslovenske nacionalne stranke?

3 — Je li Vam poznato da se politički život Jugoslovenske nacionalne stranke toliko niško spustio da traži agitatore i govornike u žandarmerijskog podna-

rednika Čengića i ostalima?

4 — Jeste li voljni sprečiti razne Čengiće u političkom radu, da nas bar pred inostranstvom ne kompromituju?

5 — Jeste li voljni povesti najstrožiju istragu o tome da li je ovo Čengiću naredeno ili je radio po svojoj inicijativi, pošto su moji navodi potpuno istiniti?

6 — Jeste li voljni udaljiti krivce ovakvih nesrećnih i nemilih pojava sa služnosti, koje zauzimaju?

7 — Jeste li voljni izdati naredbe područnim Vam vlastima da najhitnije stanu na put žandarmerijskom politizanstvu?

Molim da mi na ovu interpelaciju odgovorite usmeno u Narodnoj skupštini.

Za ovu interpelaciju tražim hitnost i prvenstvo ispred ostalih.

7 septembra 1933. god.
Beograd.

Interpelant,
Miloš P. Dragović, s. r.
narodni poslanik

INTERPELACIJA

INTERPELACIJA Dr. Ivana Lončarovića, narodnog poslanika i člana Narodnog poslanika u Beogradu s obzirom na kupatinsko društvo u Beogradu.

Dr. Nikole Nikića, narodnog poslanika, na Ministra unutrašnjih dela, zbog zverskog postupka žandarmerijske stanice u Slav. Brodu protiv Andreja Beletića iz Pocrkavlja i drugova.

GOSPODINE MINISTRE,

Dne 11 o. m. uhapsila je patrola brodske žandarmerijske stanice Andreju Beletića iz Pocrkavlja te ga je isti dan predvečer odvela u pritvor kod brodske policije, gde je ostao do 12 o. m. Taj dan posle podne jedan žandarmerijski kaplar iz brodske žandarmerijske stanice došao je po Beletića te ga otpratio u žandarmerijsku stanicu.

U kancelariji žandarmerijske stanice dočekaoo je Andreju Beletića žandarmerijski poručnik Stojanović i žandarmerijski narednik Ilija Tomić, te su ga, čim je stupio u kancelariju, počeli šamarati i tući tako, da je sav bio obližen krvlju. Gospodin poručnik Stojanović nakon toga prao si je ruke i među ostalim pogrđama rekao je: »Ja ću vama pokazati«. Nakon toga počeli su ga opet udarati, pa kada već gospodin poručnik nije mogao rukom da udara i tuče, uzeo je jahaći bič i sa držalicom tukao ga po trbuhu, a žandarmerijski narednik Tomić mu je tom prilikom obim rukama čupao kosu, natežući ga po kancelariji.

Pošto su ga u kancelariji tako dobro ispremlatili, stavili su mu pod nos lavor da ne curi krv na pod kancelarije. Nakon toga predali su Beletića jednom kaplaru, koji ga je odveo na bunar, naterao ga da skine kaput i košulju te da opere fleke od krvi i da se umije, da se kod sreskog načelstva ne vidi, da je bio bijen.

Preveden sreskom načelstvu, Andreja Beletić

prilikom preslušavanja pred sreskim podnačelnikom g. M. Živanovićem potužio se na zlostavljanje u žandarmerijskoj kasarni, našto ga je g. sreski podnačelnik smijući se pitao, da li imade kakovih svedoka kako se ovakova zverstva dnevno u Srezu brodskom događaju i ponavljaju, kako Vam je to gospodine Ministre poznato već i iz Perkovačke afere o kojoj je već podnesena interpelacija, gde su isti ti žandarmi ni krive ni dužne seljake premlaćivali, a seljaku Birtiću iz Starih Perkovaca taj isti narednik iščupao je brk.

Isti taj dan, t. j. 11 o. m. uhapšen je u Oriovcu Ante Zulić, koga je komandir žandarmerijske stanice u Oriovcu držao dva dana vezanog za krevet u žandarmerijskoj stanici, te ga istom nakon dva dana predao sreskom načelstvu.

Podnašam stoga ovu interpelaciju i tražim da mi na istu hitno odgovoriti izvolite u Narodnoj skupštini:

(1) Što ste do sada poduzeli da divljačenje žandarmerije u Brodskom srezu svedete u granice zakona?

(2) Da li možda želite, da narod u svom očajanju pribegne poslednjem lijeku, t. j. da se suprotstavi svim tim protuzakonitostima, zverskim i varvarskim djelima Vaše žandarmerije?

Brod, 20 septembra 1933.

Dr. Nikola Nikić, s. r.
narodni poslanik

novine moravске da li po naredbi političkih upravnih vlasti ili po ličnoj inicijativi, zapretio je svojim dužnostima javne bezbednosti. On je postao par-

GOSPODINE MINISTRE, žand. podnarednik Čengić Ozman na službi pri žandarmerijskoj stanici u Šetonju, Sreza mlavskog, tra-

INTERPELACIJA

Dr. Ivana Lončarevića i drugova, narodnih poslanika na Ministra unutrašnjih dela o naređenom falzifikovanju izbornih rezultata na opć. izborima u Savskoj banovini dana 8 listopada o. g.

GOSPODINE MINISTRE,

Da se na svakim, pa tako i na općinskim izborima pokaže samo istinita narodna volja, zakonodavac je strogo naredio, da onaj koji glasački spisak ili izborne zapisnike namjerno neispravno vodi, osim krivice po izbornom zakonu čini još i krivično delo po § 215 kriv. zakona kažnjivo robijom do pet godina.

Nasuprot ovakvih kategoričkih zakonskih odredaba o pravilnim izborima i njihovim istinitim rezultatima, — sve nas je upravo zaprepastila poverljiva naredba banske uprave u Zagrebu: da sreski načelnici kao pretstavnici vlade u srezu pod cijenu lažnog prepravljivanja i dopisivanja u Savskoj banovini našoj javnosti dočaraju Potemkinova sela oduševljenih birača, ali ne ispod 70% tobožnjeg narodnog učešća na općinskim izborima!

Kako se u svako doba može postojanje ovakve nečuvane naredbe dokazati, i kako je ona politički skandal prvog ranga — tražimo, da nam na ovu in-

terpelaciju u Narodnoj skupštini hitno odgovorite:

1) Da li Vam je poznato, da je banska uprava u Zagrebu poverljivim načinom sreskim načelnicima naredila, da za slučaj veće apstinencije u Savskoj banovini unesu u glasačke spiske lažne glasače do procenta 70% kako bi se politička javnost o narodnom učešću kod općina prevarila?

2) Kako Vam je ovo sigurno poznato, što ste učinili, da se na dan 8 listopada o. g. na općinskim izborima u Savskoj banovini po zakonu prava narodna volja i istiniti njezini rezultati pokažu?

Za ovu interpelaciju prije sviju tražimo hitnost i brvenstvo.

U Beogradu, dne 4 listopada 1933.

Narodni poslanici:

Dr. Ivan Lončarević, s. r. dr. Franjo Gruber, s. r.
Lovro Knežević, s. r. Stjepan Valjavec, s. r. dr. Nikola Nikić, s. r.

